

Leto XXI. Stev. 161

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
V OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

IZJAVA SVETOZARJA VUKMANOVIČA ob novih uredbah in odlokih Zveznega izvršnega sveta

S posebnimi predpisi Zveznega izvršnega sveta se bodo z današnjim dnem podražili na trgu nekateri proizvodi. Predvsem se bodo odkupne cene pšenice povečale za 5 dinarjev pri kilogramu, koruze za 6 dinarjev, medtem ko se bo prodajna cena kruha in moke povečala povprečno za 12 din. Hkrati je bil ukinjen regres za pridobivanje masti, tako da bo prišlo do prostega formiranja cen masti in olja, kar bo privedlo do njihovega povečanja. Prav tako se bodo povečale cene tobaka v prodaji na drobno ter potniške tarife na železnicah. Kot doplačilo spričo povečanih stroškov za prehrano je bila izdana posebna uredba o zvišanju plač, pokojnin, invalidnin, kakor tudi otroških doklad. V nasprotju z govoricami, ki so v zadnjem času krožile na trgu, je cena sladkorja ostala nespremenjena.

Beograd, 10. julija (Tanjug). V zvezi s predpisi o novih cenah žita in nekaterih drugih pridelkov je dal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič tisku naslednjo izjavo:

Zvezni izvršni svet je izdal odlok o naslednjih spremembah cen:

a) zvišanje odkupne cene pšenice za 5 din pri kilogramu, odkupne cene koruze za 6 din in odkupnih cen ostalih vrst žita v skladu s cenami pšenice in koruze;

b) zvišanje prodajnih cen kruha in moke povprečno za 12 din pri kilogramu, s tem da se nekoliko bolj zvišajo v oddaljenejših nežitorodnih področjih zaradi zvišanja prevoznih stroškov;

c) svobodno formiranje cen masti in olja, kar bo hkrati pomenilo zvišanje teh cen;

d) zvišanje cen tobaka v prodaji na drobno za 27 %;

e) zvišanje potniških tarif na železnici približno za 20 %.

Zaradi povečanja stroškov za prehrano spričo teh sprememb cen se zvišajo plače, pokojnine in invalidnine za 500 din mesečno, otroške doklade pa za 240 dinarjev mesečno.

Trije glavni momenti so vplivali na to, da je bil izdan odlok o zvišanju odkupnih in prodajnih cen žitaric in izdelkov iz njih.

Predvsem je treba razen drugih ukrepov tudi s ceno ustvariti ugodnejše pogoje za pridelovanje žita. Znano je, da pridelovanje žita zaostaja za naraslimi potrebami prehrane, kar je veliko breme za našo plačilno bilanco, kar moramo upoštevati pri zvišanju cen žita.

Dalje je treba s tem, da vskladimo cene žita s cenami ostalih proizvodov, vplivati na bolj ekonomično uporabo žita v potrošnji. S tem, da bomo vskladili cene žita s cenami drugih proizvodov, bomo vplivali na postopno zboljšanje naše sedanje dokaj enostranske sestave prehrane, ki se odlikuje s prevladujočim deležem žita. S tem bomo hkrati preprečili, da kmetijsko prebivalstvo v nežitorodnih področjih subvencionira potrošnje žita, kar se je doslej dogajalo prek nizke cene, kar ima neugodne gospodarske posledice.

Naposled omogoča zvišanje odkupnih cen žita in njihova vskladitev s cenami drugih kmetijskih pridelkov, da pridemo pri koruzi in ostalih vrstah žita, razen pšenice, takoj na prost režim prometa, vtem ko bi prešli pri pšenici nanj postopoma. Tako bomo na zelo važnem področju prometa odpravili administrativno intervencijo, kar bo tudi ugodno vplivalo na proizvodnjo in promet.

Cene žita zaostajajo za cenami ostalih kmetijskih pridelkov. Indeks dosedanjih predpisanih odkupnih cen žita (baza: 1938 = 100) znaša 1550, vtem ko znaša indeks cen živine in živinskih proizvodov 1960, sočivja 1954, vina 2773 itd. Cene žita zaostajajo v primerjavi z drugimi kmetijskimi pridelki zato, ker se cene naštetih in drugih kmetijskih pridelkov formirajo prosto na trgu in ker so zadnja leta narasla. Narasla pa so zaradi ne-negne naraščanja denarnih odhodkov prebivalstva, ki ga ni spremljalo tudi ustrezno naraščanje kmetijske proizvodnje.

Na drugi strani pridelovanje žita zaostaja v tem, ko je industrijska proizvodnja po vojni močno narasla in ko je tudi proizvodnja ostalih kmetijskih pridelkov nad predvojno ravnilo, je

pridelek žita manjši od predvojnega. Tako je znašal pridelek glede na povprečni letni pridelek v letih 1935 do 1939 (= 100) indeks pridelovanja žita v zadnjih štirih letih: iz leta 1951 pšenica 90, koruza 90, leta 1952 pšenica 67, koruza 33, leta 1953 pšenica 99, koruza 86, leta 1954 pšenica 55, koruza 87.

Se večje je zaostajanje v pridelovanju žita, če ga presojamo po količini na prebivalca, ker je število prebivalcev naraslo. To povzroča čedalje večjo neskladnost med pridelovanjem žita in nenehoma naraščajočimi potrebami. Zato smo primorani, da zelo mnogo pšenice uvažamo. Takšna nizka proizvodnja in velik uvoz žita je zelo težaven problem za življenjski standard prebivalstva, ker zelo obremenjuje našo plačilno bilanco, zaradi česar je treba omejiti uvoz raznih industrijskih surovin, s tem pa tudi proizvodnjo industrijskega blaga za široko potrošnjo.

Nove odkupne cene žita so zdaj v glavnem vskladene s cenami drugih kmetijskih pridelkov. Indeks cen žita bi bil v prihodnje nekoliko ugodnejši, kakor je povprečni indeks ostalih kmetijskih pridelkov, kar je nujno potrebno glede na njihovo važnost za naše gospodarstvo in na potrebo po izpodbijanju pridelovanja žita.

Zvišanje odkupnih cen bo omogočilo pridelovalcem žita, da bodo povečali svoje dohodke in da bodo lahko več investirali v proizvodnjo. To bo ob uveljavljanju ostalih ukrepov za pospeševanje kmetijske proizvodnje ugodno vplivalo na povečanje pridelka in tržnost žita. Povečanje pridelka žita je, kakor sem rekel, bistven pogoj za zboljšanje življenjskega standarda, ker razbremenjuje našo plačilno bilanco uvoza žita, s čimer se ustvarja možnost za večji uvoz surovin za potrošnje industrijskega blaga. Naša sestava prehrane se odlikuje z veliko potrošnjo kruha v primerjavi z drugimi živili. Delež žita je v celotni prehrani prebivalstva zelo velik in znaša 69 %, vtem ko znaša n. pr. v Franciji 46 %, v Nemčiji 44 %, na Holandskem 39 % deleža v celotnem številu kalorij.

Nadaljnja značilnost naše sedanje sestave prehrane je, da se potrošnja žitaric ne zmanjšuje, marveč da celo nekoliko narasča. Tako je znašala potrošnja žitaric na prebivalca v zadnjih letih: 1951. leta 181 kg, 1952. leta 187 kg, 1953. leta 200 kg, 1954. leta 207 kg. Čeprav dosedanje nizke cene kruha in moke niso edini činitelji velike potrošnje žita, vendar so nedvomno eden izmed činiteljev. Vskladitev cen kruha in moke s cenami drugih kmetijskih pridelkov bo ugodno vplivala na nadaljnje formiranje sestave prehrane, čeprav tudi tu ne smemo pričakovati naglih in znatnih sprememb, ker je spreminjanje sestave prehrane počasen proces, ki gre vzporedno s splošno krepitvijo potrošnega sklada in življenjskega standarda in s povečanjem proizvodnje tistih kmetijskih pridelkov, ki lahko delno zamenjajo žitarice. Vendar pa je bistveno, da s politiko cen, z normalizacijo cen kruha in moke ta proces podpremo.

Nizke cene kruha in moke tudi pomenijo, da kmetijsko pre-

bivalstvo v nežitorodnih področjih subvencionira potrošnje teh živil. To subvencioniranje je neupravičeno, kajti prebivalstvo na teh področjih ima znatne dohodke tako iz zaposlitve zunaj kmetijstva kakor tudi iz prodaje svojih kmetijskih proizvodov, katerih cene so v primerjavi z dosedanjimi cenami kruha in moke znatno večje (živina, vino, sočivje itd.). To je tudi gospodarsko škodljivo, ker privede do nepravilne razdelitve dohodka na vasi in je v škodo pridelovalcu žita, kar neugodno vpliva na pridelovanje žita.

Z uvedbo posebne takse se bo zvišala dosedanja mletovina merica za 2 din pri kilogramu krušne moke in za 3 din pri kilogramu bele moke. To bo povzročilo delno podražitev kruha v potrošnji, tudi za kmetovalce, kar je nujno potrebno, da bodo tudi kmetje bolj ekonomično uporabljali žito.

Kakor vidimo, je zvišanje prodajnih cen kruha in moke ter odkupnih cen žita gospodarska nujska, tako da lahko po pravici pričakujemo ugoden vpliv tega ukrepa na pridelovanje in na trg.

Podobnega značaja in pomena je tudi odlok o prostem formiranju cen masti in olja. Posledica vzdrževanja dosedanjih evrov predpisanih in nizkih cen masčob — ob naraščanju cen drugih kmetijskih pridelkov — je bilo destimuliranje domače proizvodnje masti in čedalje večji uvoz. Nizka cena masti je imela podobne gospodarske posledice kakor nizke cene kruha in moke s tem, da so bile pri masti še bolj neugodne. Sedanja cena masti nikakor ni v skladu s cenami pitanih prašičev in v odkupu, zato klavnice sploh niso zainteresirane na proizvodnji masti, ker imajo pri njej izgubo vzlic regresa, ki ga dobivajo. Takšen odnos klavnice do proizvodnje masti je neugodno vplival tudi na rejo prašičev.

Razume se, da so to nevdružne razmere za rejo in za proizvodnjo masti v klavniceh. Zato je bilo v interesu razvoja proizvodnje masti nujno potrebno preiti na proste cene, da bi omogočili normalno proizvodnjo tega važnega živila. Brez normalizacije pogojev za domačo proizvodnjo smo izpostavljeni čedalje večjemu uvozu, kar nenehoma ogroža prekrbo domačega trga za masčobami. Letos se že kaže, da planirani uvoz masti 28.000 ton ne bo zadostoval in da se bo povečal še za 5000 ton.

Kakor vemo, je svojočasni prehod na prosti promet živine in živinskih proizvodov zelo ugodno vplival na razvoj živinskega fonda, omogočil je tudi stalno naraščanje izvoza, česar ne bi bilo, da smo ostali pri starem administrativnem režimu prometa in cen. Prosto formiranje cen masčob bo privedlo do formiranja ekonomskih cen teh proizvodov. To bo omogočilo, da se bodo cene masčob normalno — prek trga — vskladile z ostalimi cenami, kar je bistveni pogoj za normalizacijo proizvodnje in potrošnje.

Prosto formiranje cen masčob bo seveda pomenilo tudi njihovo zvišanje. Nasproti tem pa je treba poudariti dvoje dejstev: prvič, da bomo še zmeraj — dokler domača proizvodnja ne bo zagotavljala zadostnih količin — nadaljevali uvoz tistih količin masti, margarine in olja, ki nam primanjkuje za kritje potrošnje oziroma za to, da preprečimo neupravičeno naraščanje cen. Drugič, z zvišanjem plač je zagotovljen ustrezen znesek zaradi podražitve masčob. Oba ta dva ukrepa morata preprečiti začasno negativne posledice za življenjski standard, medtem ko je trajna rešitev stabilizacija cen masčob na podlagi povečanja domače proizvodnje, za katero je novi režim formiranja cen eden izmed pomembnih ugodnih pogojev.

Cena tobaka je v primerjavi s cenami drugih industrijskih izdelkov nizka. Vtem ko so cene

(Nadaljevanje na 2. strani)

LONDONSKI RAZGOVORI EDENA IN NEHRUJA

Stališče sovjetske vlade obeta možnosti za uspeh ženevskih razgovorov

London, 10. jul. (Tanjug). — V britanskih krogih poudarjajo, da je bilo Nehrujevo bivanje v Londonu za Edena dragoceno predvsem zato, ker je indijski ministrijski predsednik povedal vtise o svojih nedavnih razgovorih s sovjetskimi voditelji in o možnostih za popuščanje napečnosti na ženevski konferenci. Nekateri krogi izjavljajo, da Nehru sodi, da stališče sovjetske vlade obeta ugodne možnosti za uspeh ženevskih razgovorov.

V razpravah o položaju na Daljnem vzhodu sta Nehru in Eden izmenjala misli o Indokini in Formozu, glede česar sta — kakor poudarjajo v Londonu — gledišči Indije in Velike Britanije podobni. Eden je slišal Nehruje-

vo mnenje o izbruhu bojev v Severnem Laosu, ki so povzročili v Londonu veliko zaskrbljenost. Poudarjajo, da je do spopada prišlo v kritičnem času in da bi utegnili vplivati na potek ženevskih razgovorov, na katerih bo, kakor pričakujejo, sovjetska delegacija sprožila vprašanje Daljnega vzhoda.

Kar zadeva Formozo, britanski funkcionarji ne prikrivajo dejstva, da sta gledišči Indije in Velike Britanije različni od gledišča ZDA. Prihod stalnega indijskega predstavnika OZN Krišne Menona v Londonu v času, ko je prisel tjakaj Nehru, povezujejo z Menonovo mislijo in z razgovori, ki jih je imel v Pekingu, Londonu in Washingtonu,

potem ko je Ču En Laj predlagal neposredna kitajsko-ameriška pogajanja. Kaže, da Menon ni dosegel uspehov na razgovorih z Dullesom, ker ni nobenih znamenj, da žel Washington omogočiti politične razgovore s Kitajsko, preden ne bodo jasni sadovi ženevske konference.

Domnevajo, da sta se Nehru in Eden sporazumela, da se je treba zavzemati za strpnost in vzdržnost na obeh straneh. Medtem ko bi si Eden prizadeval, da bi v Washingtonu ne storili ničesar, kar bi povečalo zaostreitev, pa so v Londonu prepričani, da je indijska vlada najbolj poklicana svetovati Kitajski zmernost, in sicer vzlic temu, da glede Formoze ni bil na diplomatskem področju dosežen napredek.

Dobro poučeni krogi izjavljajo, da je Eden na razgovorih z Nehrujem izrazil svojo vzdržnost pri sestanek, ki so ga na Zahodu predvsem zasnovali kot evropsko konferenco, preveč usmerili na razprave o Daljnem vzhodu, kar bi utegnulo privedi do »hudih političnih komplikacij«. Toda kaže, da je indijski ministrijski predsednik britansko vlado prepričal, da Moskva ne namerava storiti kaj takega.

Sovjetska delegacija za konferenco v Ženevi

Moskva, 10. jul. (AFP). — V moskovskih diplomatskih krogih trdijo, da bo sovjetska delegacija, ki bo 16. t. m. odpotovala v Ženevo, številčno najmočnejša delegacija, kar jih je SZ kdajkoli poslala na kako mednarodno konferenco. Domnevajo, da bo poleg ministrskega predsednika Bulganina in zunanjega ministra Molotova odpotovalo tudi nad dve sto strokovnjakov, tehničnega in ostalega pomožnega osebja.

Na Cipru ni pomiritve

Navzlic političnim razgovorom — demonstracije

Nikozija, 10. julija. (AFP). — Viskoki funkcionar ciprske etnarhije Nikos Kranidiotis je odpoval davi z letalom v Atene, da bi izročil grški vladi poslanico arhiepiskopa Makariosa, ki se je

včeraj dve uri razgovarjal z britanskim kolonialnim ministrom Lennox-Boyd.

Kranidiotis se bo sestal z grškim zunanjim ministrom Stefanopolosom in ga seznanil z razgovori, ki sta jih imela Makarios in Lennox-Boyd.

Na stotine demonstrantov je sinoči korakalo po ulicah Larnake in Famaguste na Cipru. Demonstranti so nosili lepake in vzklikali gesla proti tristranskim londonskim razgovorom o bodočnosti Cipra, proti sedanji ustavi Cipra in proti vojaškim oporiščem. Incidentov ni bilo.

Sinoči je 13 mladih Grkov v Nikoziji začelo gladovno stavko v znak protesta proti ravnanju v zaporu. Njihovi advokati so poslali protestno brožavko britanskemu kolonialnemu ministru Lennox-Boydu, ki se zdaj mudi na Cipru.

BIVSI PRESEDNIK FRANCOŠKE VLADE MENDES-FRANCE O POLOŽAJU V SEV. AFRIKI

Potrebni so odločni ukrepi

Incidenti in demonstracije nacionalistov ob prihodu novega generalnega rezidenta v Maroko

Valence, 10. jul. (AFP). Bivši predsednik francoske vlade Pierre Mendès-France je imel v Valenci govor, posvečen Severni Afriki, zlasti položaju v Alžiru. Rekel je, da so Franciji priklivali težaven položaj v Severni Afriki, in izrazil mnenje, da bi lahko mir in zaupanje v Alžiru upostavili samo, če bi »lojalno, žal z veliko zamudo, uporabili status iz leta 1947«. Rekel je tudi, da so njegovo vlado, ki je hotela uveljaviti ta zakon, ostro kritizirali in napadali. Pripomnil je, da je bila uporaba zakona v Francoski uniji v obeh opozicije sramotna. »Če je zakon slab, mora biti človek toliko pogumen, da predlaga njegovo ukinitve ali spremembo,« je rekel Mendès-France.

Potem je govoril o perečih gospodarskih in socialnih vpra-

šanjih v Severni Afriki in izjavil, da »noben politični red ne more zmagati v bedi«. V Alžiru je zdaj 850.000 brezposelnih, povprečni letni dohodek domačina pa znaša kakih 40.000 frankov. Mendès-France je rekel, da se spričo takšnega položaja ne sme-

Alžir, 10. jul. (Reuter). V spopadu z nacionalisti na gori Ores v vzhodnem Alžiru je padel član domovinske garde in štirje nacionalisti, tri nacionaliste pa so ujeli. Francoske padalske čete so ubile vodjo neke nacionalistične skupine in ujele v boju blizu Tonietta šest nacionalistov.

Generalni svet za constantinski okraj je imel izredno sejo, na kateri je sklenil upostaviti šest novih okrajev. To so ukrenili v okviru načrtov v upravni reformi generalnega guvernerja Alžira, ki meni, da upravna služba v Alžiru nima dovolj osebja, in da je izgubila stik z alžirskim ljudstvom.

Glavni urednik glasila KP Alžira »Alger Republicain« Henri Alleg je bil obsojen na tri mesece zopora in 25.000 frankov denarne globe, ker je objavil »poročila, ki bi utegnila povzročiti nerede«.

Sporazum o imenovanju nemških oficirjev

Bonn, 10. jul. (AFP). Komisija za varnost zahodnonemškega parlamenta je odobrila snovi ustanovitve odbora, ki bo imenoval nemške vojaške poveljnike od čina polkovnika navzgor. Ta odobritev je posledica sporazuma med socialnodemokratsko opozicijo in večino v zahodnonemškem parlamentu. To je prvi sporazum od septembra 1953 (takrat so sprejeli zahodnonemško ustavo) med socialnimi demokrati in Adenauerjevo parlamentarno večino.

VREMENSKA NAPOVED

Vremenska napoved za ponedeljek, 11. julija. Menjačje se oblačno vreme s krajevnimi pljuskami, zlasti v popoldanskem času. Temperatura ponoči med 10 in 14, na Primorskem do 18 stopinj, podnevi med 18 in 23 stopinj C.

Maroški sultan in francoski generalni rezident Gilbert Grandval

mo čuditi, da se prebivalci Severne Afrike upirajo.

Mendès-France je na koncu izrazil zadovoljstvo spričo ratifikacije francosko-tuniških konvencij v francoski Narodni skupščini, češ da to glasovanje »nedvomno pomeni važen datum v zgodovini Francoske unije. Položaj v Alžiru in Maroku zahteva enako odločno pobudo, kakor je bila pobuda, ki je napravila konec francosko-tuniški napečnosti«.

Casablanca, 10. jul. (AFP). — V demonstracijah, ki so izbruhnile včeraj v Casablanci ob prihodu francoskega generalnega rezidenta, je policija s strelnim orožjem ranila sedem Maročanov. Aretirala je 52 demonstrantov.

Jugoslovanski novinarji v Kairu

Kairo, 10. jul. (Tanjug). Jugoslovanski poslanik v Egiptu Marko Nikčević je priredil snoči sprejem na čast jugoslovanskim novinarjem. Na sprejemu je bilo nad sto povabljenih. Sprejem je minil v priradnem razpoloženju. Delegacija jugoslovanskih novinarjev se bo vrnila v Jugoslavijo 13. julija.

Naša letalska delegacija v Leningradu

Moskva, 10. julija. (TASS). — V Leningrad je včeraj prispela jugoslovanska letalska delegacija pod vodstvom generalpodpolkovnika Zdenka Ulepiča. Člani delegacije so si ogledali znamenitosti mesta, zatem pa so bili gostje na večerji, ki jo je njim na čast in na čast indijski letalski delegaciji priredilo poveljstvo letalskih sil leningrajskega vojaškega okrožja.

Nove cene in življenjski standard

Po številnih razpravah, sproženih tako v pristojnih organih in v Ljudski skupščini, kakor tudi v širši javnosti, je prišlo do vskladitve cen žitaric in masti s splošno ravni cen v naši državi. Cilj umetnega vzdrževanja nizkih cen teh pridelkov je bil svoj čas zaščititi življenjski standard prebivalstva, ker je šlo za glavna živila. Čeprav je bila s tega vidika upravičena, je takšna, z gospodarskega gledišča ne-uzdržna politika morala povzročiti vrsto nezadostnih posledic.

O tem zgovorno prča zelo visoka potrošnja žitaric, ki je med največjimi na svetu, saj doseže nad 200 kg na enega prebivalca letno. Isto velja tudi za maščobe. Takšna sestava prehrane, ki je v škodo ostalim živilom, je neugodna tako za prebivalstvo, kakor tudi za vse gospodarstvo, ki se mora spričo nezadostnega domačega pridelka večinoma usmeriti na uvoz, in to spet v škodo ostalih proizvodov za široko potrošnjo, kakor tudi surovin, katerih povečani uvoz bi omogočil znatno večjo proizvodnjo, s tem pa tudi potrošnjo industrijskega blaga.

Nizke cene žitaric in masti so bile po drugi strani eden izmed pomembnejših vzrokov ne samo relativnega, marveč tudi absolutnega nazadovanja v pridelovanju žitaric in maščob. Čeprav gre tu za zaostajanje celotne kmetijske proizvodnje, ki ga ni moč kratko malo in izključno zreducirati na problem cene, čeprav je bilo do sedanjega nesorazmerje med cenami teh in ostalih kmetijskih pridelkov eden izmed bistvenih elementov nezadostne zainteresiranosti pridelovalcev žita in maščob, da bi povečali tržne presežke.

Neskladje med čedalje večjimi potrebami prebivalstva po živilih in zastoj v pridelovanju le-teh bi privedla v povojnem obdobju industrializacije in splošnih gospodarskih naporov dežele do znatnega zvišanja njihovih cen in s tem tudi do ožrožanja življenjskega standarda prebivalstva. Toda doslej je bil potrošnik zaščiten z umetnim vzdrževanjem nizkih cen teh pridelkov, kar je nerjalo zelo velik uvoz, kakor tudi razne druge izvangospodarske ukrepe. Toda tega cilja ni bilo moč dolgo časa uresničevati, ne da bi hkrati povzročili tudi vrsto motenj tako na področju potrošnje kot v proizvodnji. Zadržuje, če pripomnimo, da so, denimo, klančice, ki so, da bi ohranili nizke cene, dobivale regrese od države, vse bolj opuščale pridelovanje masti, spričo česar je potrošnja v naši državi postajala še bolj odvisna od uvoza. Sedanjí prehod na realne cene teh pridelkov dejansko pomeni normalen in nujen ukrep, da bi življenjski standard delovnega prebivalstva postavili na zdravo gospodarsko podlago, brez državnih intervencij takšne vrste, ki samo lahko negativno vpliva na proizvodnjo in ki ohranja sestavo prehrane prebivalstva na primitivni ravni, če jo primerjamo z ostalimi deželami.

Prehod na nove cene, ki je tako velikega pomena za domači trg in za proizvodnjo, ne bo povzročil nikakih večjih motenj v družinskih proračunih. Zvišanje plač, pokojnin, invalidnin in otroških dokladov bo v glavnem kompenziralo povečanje življenjskih stroškov spričo zvišanja cen. Ta povzročila je bila določena na podlagi povprečne podražitve stroškov za prehrano, tako da je to dvojje v skladu, medtem ko bo podražitev čutili samo pri izdelkih za tobačne izdelke in pri zvišanju tarif v potniškem prometu, kjer niti ne gre za tako bistvene elemente življenjskega standarda. Seveda mislimo pri tem na povprečno doplačilo in zato je jasno, da bo v raznih družinah prišlo tudi do določenih odklonov od tega povprečja.

Vse te razlike, če bo kje do njih prišlo, so brezpomembne, če jih primerjamo s pozitivnimi sadovi, ki jih je treba pričakovati na trgu, in kar je zdaj za nas najpomembnejše — v proizvodnji. V tem tudi je bistvo novih cen. Življenjski standard more namreč samo posredno biti odvisen od takšne ali drugačne politike cen. Konec koncev pa je njegovo izboljšanje pogojno vezano na takšno politiko, ki izboljšuje proizvodnjo in stabilizira trg.

Nove uredbe in odloki Zveznega izvršnega sveta

Izdani so bili predpisi o zvišanju plač in otroških doklad, dalje o formiranju novih cen masti, olja in tobaka, kakor tudi o spremembi dosedanjih tarif v železniškem prometu

Zvezni izvršni svet je izdal več uredb, s katerimi so urejene cene masti, olja in tobaka ter vprašanje tarif v železniškem prometu. Z novimi odredbamij in odloki so se zvišale cene masti, olja in tobaka ter tarife za prevoz potnikov in blaga v železniškem prometu. Za doplačilo teh zvišanj je Zvezni izvršni svet izdal predpis, s katerim se vsem delavcem in uslužbenecem zvišajo plače. Doplačilo se bo izplačevalo tudi k otroški dokladi.

Novi ukrepi Zveznega izvršnega sveta naj bi uredili več vprašanj v proizvodnji in trgovini, da bi prešli na nove cene brez slehernih motenj v preskrbi. Predpisi o cenah začno veljati z današnjim dnem, vtem ko bodo začeli predpisi o doplačilu za zvišanje plač in otroških doklad veljati 1. julija.

NOVE UREDBE IN ODLOKI ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Nova uredba o prometu z žitaricami določa, da se lahko ukvarjajo z nakupom žita, rži in soržice ter mlevskimi izdelki iz njih od neposrednih pridelovalcev samo podjetja, ki dobe za to posebno pooblastilo od republiškega državnega tajnika za gospodarstvo. To pooblastilo pa lahko dobe samo podjetja, ki se bodo izključno ukvarjala s prometom z žitaricami in mlevskimi izdelki. Kmetijske zadruge lahko kupujejo neposredno od pridelovalcev pšenice, rži in soržice samo kot komisijonari pooblaščenih podjetij in mlinov. Z nakupom koruze, ječmena in ovs, kakor tudi mlevskih izdelkov iz njih se lahko po novi uredbi ukvarjajo razen podjetij in mlinov pooblaščenih za promet z žitaricami, tudi gospodarske organizacije, industrijska podjetja, rejci, kmetijska posestva itd., toda samo za kritje svojih potreb. Razen njih se lahko ukvarjajo z nakupom teh pridelkov tudi kmetijske zadruge na svoj račun.

V uredbi je s posebnim členom urejen nakup in prodaja žita po podjetjih, ki so jih ustanovile okrajne zadrzne zveze, kakor tudi kmetijske zadruge. V zvezi z organizacijo prometa z žitom in drugimi kmetijskimi pridelki je v uredbi predvideno, da se morajo vsa pooblaščenja podjetja in mlini obvezno včlaniti v skupnost podjetij za promet z žitaricami republike, na katere ozezmli de-lujejo.

Za kršitve določb te uredbe so predvidene denarne globe od 50 tisoč do 2 milijona din, in sicer v primerih, če gospodarske organizacije brez pooblastil kupujejo in prodajajo žito ali če kako podjetje kupuje žito in mlevske izdelke iz njega neposredno od pridelovalca na področju podjetja, ki je dogovorno določeno v okviru skupnosti podjetij. Če pa povzroči prestopak hujše posledice na trgu, bo gospodarska organizacija, ki je to zakrivila, kaznovana z denarno globo od 200.000 do 5 milijonov din.

ZVIŠANJE PLAČ S 1. JULIJEM

Uredba o zvišanju plač, nagrađ učenecv v gospodarstvu, invalidskih prejemkov, pokojnin, invalidnin in otroških doklad predvideva zvišanje plač, nagrad in pokojnin za 500 din mesečno. Otroška doklada se zviša v skladu s premoženjskim stanjem njegove uživalca, ki znaša v razpredelnici, določeni v čl. 7 uredbe, 240, 200, 160, 110 in 60 din mesečno za vsakega otroka, ki mu gre doklada. Ta uredba se bo uporabljala od 1. julija.

Nova uredba o spremembah in dopolnitvah tarife davka na promet tudi prinaša spremembe in dopolnitve. V tar. št. 91 se vpiše namesto davčne stopnje »din 65« davčna stopnja »din 145«. V tar. št. 99 se vpiše namesto davčne stopnje »22%« davčna stopnja »36%«. Ta uredba se bo uporabljala od 11. julija 1955.

PROSTO FORMIRANJE CEN MASTI

Z uveljavljenjem odloka o prodajnih cenah masti in jedilnega olja prenehajo veljati odloki o enotnih nadrobnih prodajnih cenah masti in jedilnega olja, odlok o enotnih cenah na debelo masti in jedilnega olja in odlok o dajanju premije za prodane količine masti v letu 1955. To pomeni, da so uveljavljene proste prodajne cene na debelo masti in jedilnega olja po tržnih razmerah. Maloprodajne cene masti in jedilnega olja se formirajo kalkulativno s tem, da ljudski odbor okraja ali mesta odobri stroške trgovine na drobno.

NOVI PREDPISI O MLETJU PŠENICE

V odloku o mletju pšenice in rži je rečeno, da se morajo mlini ravnati po najnovejših predpisih,

da bi racionalno uporabili pšenico in rži in zmleli iz nje določene vrste moke. Valjni mlini z napravami za čiščenje pšenice in presejanje so dolžni iz 100 kilogramov, kakovosti 78 kilogramov hektolitrske teže, 2% sneti in nesnagne in 13% vlage namleti najmanj 80 kg moke s 13% vlage, 17% otrobov ter 2% sneti in nesnagne. Na račun razsipa in izgorevanja se prizna največ 1%. V promet smejo priti samo tipi pšenične moke, predvideni z jugoslovanskimi standardi.

Izjemoma je v smislu te določbe prepovedano spravljati v promet pšenično moko »tipa 1200« in ržene »tip 1250«. Če merilnik za uslug, tedaj je treba po tem odloku skleniti dogovor z mlevcem o količini posameznih tipov moke, ki jih je treba namleti iz 100 kg pšenice. S tem odlokom je dovoljeno tudi prosto mletje na kamen.

V odloku o prodajnih cenah žitaric in mlevskih izdelkov je rečeno, da bodo pooblaščenja podjetja za promet z žitom prodajala pšenico in rži, kupljeno neposredno od pridelovalcev, po cenah, ki ne morejo biti večje od 33, od rži pa 28 din za kilogram. Tudi cene pšenične moke »tip 1100« ne morejo biti večje od 42 din za kilogram, kar velja tudi za rženo moko »tip 950«.

Z odlokom je dovoljeno, da lahko podjetja in mlini prodajajo ostale tipe pšenične moke in pšeničnega zdroba po cenah, ki se formirajo po tržnih razmerah.

Določene so tudi cene, po katerih se bo prodajala mlinom uvožena pšenica. Ta cena znaša 32 din za kilogram s tem, da se zviša za znesek vozarine od železniške postaje Novi Sad do kupčeve razkladalne železniške postaje. Določeni bodo tudi stroški za peko kruha.

Maloprodajne cene moke »tipa 1100« in »tipa 950«, kakor tudi maloprodajne cene kruha iz te moke določijo trgovinska podjetja in obrati, kakor tudi pekarske kalkulativno s tem, da bo ljudski odbor določil najvišje stroške trgovine na drobno in najvišje stroške peke kruha. Ta odlok tudi predvideva, da lahko trgovinska podjetja in pekarske prodajajo moko in kruh neposredno samo potrošnikom.

Izšel je tudi odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o kontrahiranju in odkupnih cenah žitaric. S tem odlokom sta spremenjeni točki 4. in 5., v katerih je rečeno, da se skupnosti podjetij za promet z žitaricami pooblaščaj, da dogovorno in v sporazumu z Zvezo kmetijskih

zbornic FLRJ določijo najvišje cene za kontrahiranje žitaric pred vegetacijo in med njo, kakor tudi za kupovanje od pridelovalcev. Cene, ki jih določijo, mora odobriti Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta.

Skupnosti teh podjetij so določene cene objaviti v tisku na običajen način. Te cene bodo obvezne za vse gospodarske organizacije, ki imajo pravico kontrahirati, odkupovati in prodajati, včevši tudi kmetijske zadruge.

ZVISANA TARIFA ZA PREVOZ BLAGA IN POTNIKOV

S posebnim odlokom Odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta so bile urejene tarife za prevoz žita v železniškem, rečnem in cestnem motornem prometu. Odlok predvideva, da bodo redno tarifo za prevoz žita uveljavili pri pošiljkah podjetij — članov skupnosti podjetij za promet z žitom pri izvornih, uvoznih in tranzitnih pošiljkah, pošiljkah vojaških pošt, Uprave za gnotne rezerve, Zvezne uprave za prehrano itd.

Za pošiljke žitaric, ki niso zajete z redno tarifo, bodo zaračunavali za prevoz dvojno redno tarifo. Z odlokom so urejene tudi tarife za pošiljke privatnikov, ki imajo plovnne objekte rečnega prometa ali motorna vozila za cestni promet.

Z novim odlokom Zveznega izvršnega sveta so bile spreme-

njene tudi cene za prevoz potnikov, prtljage in ekspresnega blaga na progah jugoslovanskih železnic. Redne vozne cene in vozne olajšave se z novim odlokom zvišajo in sicer: na razdalji od 1—100 km za 26 do 35%, glede na sedanjo tarifo, na razdalji od 101—300 km za 15 do 25%, na razdalji od 301—500 km za 11 do 15%, na razdaljah nad 500 km pa se tarife postavke linearno povečajo za 10%. Dodatne vozne cene za pospešene in ekspresne vlake ostanejo neizpremenjene.

Z odlokom so bile spremenjene tudi cene mesečnih voznic. Tako se cene splošnih mesečnih voznic zvišajo za isti odstotek kakor pri rednih tarifah, določenih s tem odlokom. Vozne cene mesečnih voznic delavcev, uslužbenecv in dijakov za tretji razred se prav tako zvišajo. Po novem odloku se zvišajo mesečne vozovnice za delavce in uslužbence za 20%, medtem ko se dijaške mesečne vozovnice zvišajo za 12%. Vozne cene mesečnih voznic za II. razred se zvišajo za 100%. Vozarinske postavke za ekspresno blašo se zvišajo za 5%.

TOBACNI IZDELKI DRAŽJI ZA 27%

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta se dosedanje maloprodajne cene tobaka in tobačnih izdelkov zvišajo povprečno za 27%. V skladu s tem odlokom je

Zvezni urad za cene izdal odlok o prodajnih cenah za posamezne vrste cigaret in tobaka. S tem odlokom so določene enotne cene v nadrobni prodaji za naslednje vrste cigaret: »Drina«, »Brionica«, »Budva«, »Hrvatska«, »Kvarner«, »Makedonija«, običajna v rdečih škatlicah 75 din za 20 kosov, »Dominos« 55 din za 15 kosov, »Vardar«, »Hercegovina« in »Jadran« 60 din za 20 kosov, »Morava«, »Dalmacija«, »Gusar«, »Internacional«, »Poletne igre Dubrovnik«, »Minjon«, »Mostar«, »Opatija«, »Planica«, »Plitvice«, »Portorož«, »Soča«, »Sport«, »Zagrebe« običajni 55 din za 20 kosov, »Sutjeska« in »Perister« 47 din za 20 kosov, »Zeta«, »Cetina«, »Nišava« in »Zelengora« 45 din za 20 kosov, »Ibar« 38 din za 20 kosov, »Drava« 35 din za 20 kosov, cigare »Operas« 20 din za kos, »Trabuko« 17 din za kos, »Portoriko« 10 din za kos, kratke domače 8 din za kos; tobak: zetski 2400 din za kg, za pipo običajni 850 din za kg, za žvečenje 850 din za kilogram in burmut 500 din za kilogram.

Naposled je Zvezni izvršni svet izdal odlok o spremembah in dopolnitvah začasnega odloka o rednih in zamudnih obrestih. V prihodnje bodo podjetja za promet z žitaricami in mlini plačevala redne in zamudne obresti po stopnji 6% letno. Ta odlok začne veljati z dnevom objave v »Službenem listu«, uporabljal pa se bo od 1. julija.

IZ NOVH UREDB IN ODLOKOV

Na podlagi odstavka II. odloka o potrditvi uredb Zveznega izvršnega sveta in o nadaljnjem delu v zvezi s pripravljanjem zakonov o gospodarskem sistemu (Službeni list FLRJ št. 8/54) izda Zvezni izvršni svet

Uredba o prometu z žitaricami

Člen 1

Z nakupom pšenice, rži in soržice ter izdelkov iz njih neposredno od pridelovalcev, z nakupom meric z mlatilnic, kakor tudi s prodajo na debelo teh pridelkov in izdelkov iz njih se lahko ukvarjajo samo podjetja, ki dobe za to posebno pooblastilo od republiškega državnega tajnika za gospodarstvo.

Pooblastilo iz prejšnjega odstavka lahko dobi samo podjetje,

I uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o prometu z žitom

Uredba o prometu z žitaricami (Službeni list FLRJ št. 26/53, 11/54 in 54/54) se spremeni in dopolni tako, da se njeno prečiščeno besedilo glasi:

ki se izključno ukvarja s prometom žita in z mlevskimi izdelki in ki je kot takšno registrirano.

Z nakupom pšenice, rži in soržice ter izdelkov iz njih neposredno od pridelovalcev za predelavo in prodajo izdelkov na debelo se lahko ukvarjajo tudi mlini, ki jim je glavna dejavnost proizvodnja moke za trg.

Kmetijske zadruge lahko kupujejo neposredno od prideloval-

cev pšenice, rži in soržice samo kot komisijonari pooblaščenih podjetij in mlinov iz tega člena.

Individualni potrošniki lahko kupujejo pšenico, rži in soržico ter izdelke iz njih neposredno od pridelovalca samo za potrebe svojega gospodarstva.

Zvezni državni tajnik za narodno gospodarstvo lahko predpiše podrobnejše pogoje za nakup pšenice, rži in soržice v smislu določb prejšnjega odstavka.

Člen 2
Z nakupom koruze, ječmena (običajnega in pivovarskega) in ovs, kakor tudi izdelkov iz njih neposredno od pridelovalcev se lahko ukvarjajo:

- a) pooblaščenja podjetja iz odstavka 1 člena 1 te uredbe;
- b) pooblaščenji mlini iz odstavka 3 člena 1 te uredbe;

(Nadaljevanje na 5. strani)

Izjava Svetozarja Vukmanovića

(Nadaljevanje s 1. strani)

industrijskega blaga več kakor 17-krat večje od predvojnih, je tobak dražji samo nekaj nad šestkratno. Cena tobaka se od leta 1951 ni spremenila, vtem ko so cene ostalih izdelkov v tem času narasle in tako je bilo zaostajanje cene tobaka čedalje bolj poudarjeno. Takšna cena tobaka pospešuje potrošnjo, ki narasča hitreje kakor proizvodnja in ogroža sedanji obseg izvoza tobaka. Sedanja potrošnja tobaka je večja za kakih 40% od predvojnne in je narasla zlasti naglo v zadnjih dveh letih. Cilj zvišanja cene tobaka je torej, da spravimo nadaljnje naraščanje domačih potrošnje tobaka v sklad z nadaljnjim gibanjem proizvodnje, da pa pri tem ohranimo dosedanj raven izvoza, ki je za nas zelo važna, ker zagotavlja znatna devizna sredstva in tako prispeva k uvozu surovin za potrošnjo industrijskega blaga. Ker je povojna proizvodnja tobaka znatno nad predvojno, indeks cene tobaka pa bo ostal tudi po zvišanju znatno nižji v primerjavi z drugimi izdelki (nove cene tobaka so samo osmkrat višje od predvojnih).

Na podobni podlagi je tudi zvišanje potniških tarif. Čeprav dohodki prebivalstva od leta do leta naraščajo, kar velja tudi za obseg prevoza po železnicah, tarif nismo zvišali. Tako nizke tarife povzročajo kljub temu, da uporabljajo železnice vsi zmogljivost in da so celo preobremenjene s prevozom potnikov, izgube na železnici. Izgube železnice pri prevozu potnikov znašajo letno kakih 8 milijard din. S sedanjim zvišanjem potniških tarif jih ne moremo niti približno odstraniti, pač pa se bodo nekoliko zmanjšale. Da ta ukrep ne bi občutne vplival na standard delavcev in uslužbenecv, ostanejo v veljavi dosedanje ugodnosti v prevozu, ki so zelo izdatne (kakih 60% potniškega prometa na že-

leznicah je deležen voznih olajšav).

S sedanjim zvišanjem cen nekaterih živil bomo odstranili neskladnosti v cenah in zato ni treba zvišati cen drugih predmetov. Cena sladkorja je res nizka, če jo primerjamo z drugimi cenami glede na predvojni stanje. Ne smemo pa pozabiti, da je bil sladkor pred vojno zelo drag in da je bila spričo takšne cene njegova potrošnja zelo nizka. Sedanja cena omogoča znatno povečanje potrošnje sladkorja iz leta v leto, kar je v glavnem pozitivno, ker pomeni to spremembo v pododvami sestavi prehrane, ki je neugodna. Pri sedanji ceni in nenehnem naraščanju potrošnje sladkorja se vsiljuje potreba po povečanju proizvodnje, in če domači viri ne bodo zadostovali, bomo potrebe kriji z uvozom. Zato se cena sladkorja ne bo zvišala.

Kar se tiče cen ostalih proizvodov široke potrošnje, bomo storili več ukrepov, da se bodo stabilizirale. Na trgu kmetijskih pridelkov je treba v prihodnjih mesecih pričakovati ugodnejše pogoje glede preskrbe in znižanje cen v primerjavi z dosedanjimi cenami ne le zato, ker se bliža sezona večje ponudbe kmetijskih pridelkov, marveč tudi zato, ker kaže letos letošnja letina dobro, medtem ko je bila lanska slaba. Manjkajoče količine pšenice, masti in sladkorja bomo še uvažali, dokler domača proizvodnja ne bo zagotovila zadostnih fondov. Razen tega bomo znatno povečali uvoz riža, s čimer bomo omogočili, da bo prebivalstvo preskrbljeno z njim v dostopnejših cenah, kakor so sedanje. Riž je bil zaradi nezadostnega domačega pridelka in nezatnega uvoza zelo drag. Povečanje domačega pridelka in močnejša intervencija iz uvoza sta povzročila pocenitev riža tako, da so se lani in v letošnjih mesecih njegove cene znižale za dobrih 30% v primerjavi z prejšnjimi. Odslej bo uvoz riža

znatno večji kakor doslej, kar bo vplivalo na nadaljnjo pocenitev. Tako bomo iz Burme uvozili kakih 50.000 ton riža letno, kar je zelo velika količina, saj smo ga uvozili doslej samo kakih 3000 ton letno.

Zvišanje cen kruha, moke in maščob bo povečalo življenjske stroške predvsem mestnega prebivalstva, ker je to prebivalstvo glavni kupec živil. Da to ne bi povzročilo poslabšanja življenjskega standarda delavcev in uslužbenecv ter njihovih družin, so bile ustrezno zvišane plače, pokojnine in invalidnine. Razen tega je zvišana tudi otroška doklada, da bi zaščitili družine z otroki.

Celotna raven tako danih denarnih dodatkov je ugotovljena na podlagi povprečnega zvišanja stroškov za prehrano na družinskih člena. Za podražitev tobaka potrošniki ne bodo dobili dodatka, ker to za življenjski standard ni tako bistveno važno kakor osnovna živila, razen tega bi doklada v tem primeru zajela tudi velik del prebivalstva, ki kot potrošnik s to podražitvijo ni prizadeto (nekadilci). Tudi za zvišanje potniških tarif ni predvidena doklada, pač pa je učinek tega ukrepa na delavce in uslužbence znatno omiljen z ohranitvijo dosedanjih voznih olajšav.

Ze s tem, da je znesek denarne doklade računat na povprečno zvišanje stroškov za prehrano, se bo nedvomno dogajalo, da bodo posamezne družine dobile tudi manjši denarni dodatek, kakor je njihovo trenutno zvišanje stroškov za prehrano in nasprotno. To se bo zgodilo z vsemi tistimi družinami, katerih potrošnja kruha, moke in maščob presega povprečno potrošnjo, dalje v tistih krajih, kjer podražitev teh živil presega povprečno podražitev, kakor je n. pr. primer s kruhom in z moko v oddaljenih neštotohodnih krajih. To se bo delno zgodilo tudi z družinami z večjim številom

otrok, ker je zvišanje otroške doklade manjše od zvišanja plač, pokojnin in invalidnin, pa tudi z družinami, ki imajo brezposelne člane, ker zanje ni bilo moč predvideti denarnega doplačila. Toda temu se ni bilo moč ogniti, ker bi sleherno izplačevanje doplačila nad povprečnim zvišanjem stroškov za prehrano pomenilo v naših sedanjih razmerah emitiranje kupne moči, ki ne bi imela blagovnega kritja, kar bi negativno vplivalo na stabilnost trga in cen. Na drugi strani moramo upoštevati, da posamezniki zaradi tega ne bi prišli v težaven položaj, zlasti nepreskrbljeni ali ljudje z zelo nizkimi dohodki. Za te primere je Zvezni izvršni svet sprejel posebno uredbu in določil pol milijarde din, da bi s tem denarnim intervencijami prek raznih oblik socialne pomoči v drugem polletju letošnjega leta.

Ukinitev subvencioniranih cen povzroča trenutne težave, ker poveča življenjske stroške prebivalstva. Zato smo pri uveljavljanju teh ukrepov doslej zmeraj upoštevali, da z ustreznimi denarnimi doplačili zaščitimo na prehodu družine delavcev in uslužbenecv. To se je zgodilo tudi zdaj pri podražitvi kruha, moke in maščob. Vzlic zvišanju plač, pokojnin, invalidnin in otroških doklad pa se bo zgodilo, da bodo posamezni potrošniki in posamezne družine trenutno v neugodnem položaju.

Toda ekonomske cene blaga in storitev so bistveni pogoj za razvoj proizvodnje ter za uspešni in skladni razvoj gospodarstva. S tem ekonomске cene prispevajo k hitrejšemu dvigavanju življenjskega standarda, ker trajnejših sadov za zboljšanje življenjskega standarda ni moč doseči, če ne ustvarimo pogojev za neoviran razvoj proizvodnje. Tega se moramo zavedati, ko se borimo s težavami, ki jih lahko trenutno v življenjskem standardu posameznih potrošnikov in družin povzročijo takšni ukrepi.

OB 99-LETNICI ROJSTVA NIKOLE TESLE

Življenje, polno zmagoslavja

Na neki razstavi je bila zraven modela mlinskega kolesa razstavljena tudi slika veličastnih Niagarskih slapov. Deček, ki mu je bilo tedaj kakih 15 let, je to sliko dalj časa gledal. Ko se je vrnil domov, je rekel očetu: »Nekega dne bom odšel v Ameriko in prisilil Niagarske slapove, da bodo opravljali koristno delo.«

Trideset let kasneje se je temu dečku, tedaj že svetovno znanemu znanstveniku, izpolnila tudi ta želja. In kakšno zmagoslavje je bilo to! V zgodovini elektrotehnike je njegov uspeh pomenil novo dobo, dobo trofaznega izmeničnega toka, ki ga je odkril prav deček z razstave — Nikola Tesla. Niagara je morala

več zanimanja za njegov izum. Nekateri prijatelji so mu svetovali, naj odide v Ameriko. To je tudi storil. Leta 1884 je prispel v New York. Tu se začela njegova doba.

TESLOVE ZASLUGE

Težko je naštetati vse, kar je Tesla ustvaril. Genialnost tega moža ni prišla do izraza samo v kakih sedem sto patentih, ki jih je prijavitel, niti ne samo na področju elektrotehnike, čeprav je bilo to glavno torišče njegovega dela.

Prva stvar, s katero se je proslavil, je bilo področje trofaznega izmeničnega toka. Njegov motor, zatem pa tudi velik

Napravil je prvo vódeno ladjo, ki jo je bilo moč upravljati iz daljave, sistem robotov in druge stvari, ki jih mnogi šele zdaj proglašajo za najnovejše izume. Tesla pa jih je že pred 55 leti javno prikazal!

Ali je s tem rečeno vse, kar je Tesla dal človeštvu? Ne. Tesla je svet zase. Njegovi izumi, izmed katerih so nekateri fantastični in neuresničljivi, so tako številni, tako pomembni, da jih je težko že samo naštetati.

CLOVEK IN RODOLJUB

Tesla ni bil samo velik genij, znanstvenik in izumitelj, bil je tudi velik človek. Njegova kultura je bila široka, njegovo znanje velikansko (govoril je pet jezikov). Doživel je mnogo krivic v svojem življenju. Kradli so mu patente, često je ostal prepuščen sam sebi in brez denarja. Kljub temu je ostal vedno dosleden sam sebi. Ni delal zase in za denar, marveč za blaginjo človeštva.

Poudariti je treba tudi njegovo veliko ljubezen do domovine, njegovo rodoljubnost. Vedno je poudarjal svoje poreklo in pomagal svoji deželi. Celo sam je prevajal nekatere naše pesmi. S ponosom je govoril: »Enako sem ponosen na svoje srbsko poreklo kot na svojo hrvaško domovino.«

Tudi kasneje, ko je izbruhnila druga svetovna vojna, je ostal svoji domovini zvest.

V hotelski sobi v New Yorku so našli 8. januarja 1943 Nikolo Teslo mrtvega. V starosti 87 let je zaključil svoje težavno, toda slavno življenje. Šele ob koncu njegovega življenja so prišla priznanja z vsega sveta. Lani pa je na zborovanju največjih elektrotehničnih strokovnjakov vsega sveta v Filadelfiji mednarodna komisija sklenila, da bo neka enota v elektrotehnični nosila ime tega velikega Jugoslavana. S tem so Teslo upravičeno uvrstili med največje fizike in elektrotehnike sveta — skupaj z Amperom, Voltom, Maxwellom, Faradayem in drugimi.

Ko se je poslavljaj od mrtvega Nikole Tesle, je Louis Adamič med drugim rekell:

»Denar — zanj mu ni bilo mar.

Slava — kdo je tisti, ki slavi koga drugega? To je bilo njegovo stališče.

Hvalečnost — ni je pričakoval, niti zahteval.

Zakaj bi se nam Tesla smilil? Njegovo življenje je eno samo zmagoslavje... In mi smo tu, da bi to zmagoslavje proslavili...«

M. Paskuči

PO DESETIH LETIH USPEŠNEGA DELA V SVOBODI

Prostovoljni gasilci so svečano proslavili 10. obletnico dela v svobodi in 85. letnico Gasilskega društva Ljubljana mesto, ki je najstarejše društvo v Sloveniji

Ljubljana, 10. jul. — Sinoči se je s svečano akademijo v Mestnem gledališču začelo jubilejno praznovanje ljubljanskih prostovoljnih gasilcev. K akademiji so se zbrali člani različnih gasilskih društev iz mesta. Umetniški program so razen članov ljubljanske Opere Vilme Bukovčeve, Friderika Lupše in Mira Brajnika izvajale še nekatere kulturne skupine iz Ljubljane.

Danes dopoldne pa so bile osrednje prireditve, ki so v celoti pokazale rezultate desetletnega dela gasilskih organizacij. Ob osmi uri so trije oddelki poklicnih gasilcev in oddelki prostovoljnih gasilcev iz šestnajstih društev uprizarili veliko gasilsko vajo na Delavski dom.

Kmalu zatem so zastopniki Okrajne gasilske zveze in Prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana mesto položili šopke cvetja k spominski plošči padlim in ponesrečenim gasilcem na Mestnem domu in počastili spomin talcev v Ulici talcev.

Ob deveti uri se je na letnem telovadšču v Trivolju začelo slavnostno zborovanje. Na okrajni tribuni so se zbrali zastopniki Okrajne odbora SZDL in Mestnega ljudskega odbora tov. Jenko,

V tem lokalu ne mečejo v plamen zanosu kozarec in stekleno obilo. Ne pojejo ob napadu pijane melanholije »Vesolja ni nikjer, nikjer...« Tu ne moreš pogoltni na mah četrtine plače. Pretepot tu ne poznajo, ne psovki in ne žalitev. Mirno je. Ljudje pridejo, naroče jed ali pijačo ali oboje, pospravijo pridelano, plačajo in odidejo.

V lokalu prevladuje bela, mlečno bela barva. Nle čudnega: v mlečni okrepčevalnici smo, kjer znajo mleko pripraviti takole na 35 (petintrideset) načinov!

Od šestih zjutraj do devetih zvečer je silisti zbor, ki bolj ali manj mirno govori: »Štir palačinke, s sirom, mrzlo mleko!« (Govori samozavesten Ljubljanečan, po navadi študent, ki je pred dnevi prejel stipendijo).

»Jogurt in kruh, prosim.« (Zdaj narocna plaha dijakinja, ki čaka, kdaj ji bodo od doma poslali denar.) »Mlečni riž mi prinesite...« (Pri ljubljena je del starih in mladih, pocalni in izdatna.) »Dajte smetano za ta malo, meni pa turško!« (Uganili ste: gre za mlado mamico, ravno toliko emancipirano, da ji je turška kava všeč.)

In tako dalje in tako naprej. Potnasti ur na dan je silisti to pesem. Zgodaj zjutraj je močna, po dveh popoldne jo spremlja že rahla nestrpnost, pa tudi proti večeru jo silisti v glasnejši obliki.

JEDILNI LIST IN CENE
Od ranega jutra do trde noči so vrste študent in dijakinje, gospodinj in upokojevalci, ljudje najrazličnejših poklicev in starosti.

Upravnik okrepčevalnice na Trubarjevi cesti pripoveduje:
Dnevno prodamo 75 litrov in 80 steklenic jogurta. Vrh tega prodamo še 130 do 150 litrov kuhaneja mleka, kakih 40 litrov bele kave in precej kakaa.

Poglejmo si na kratko jedilni list tega lokala. Po naročilu dobijo petnajst jedi (mlečni riž, mlečni zdrob, štruklji, palačinke itd.). Mlečnih in ostalih brezalkoholnih pijač je na jedilnem listu petindvajset. Lahko piše navadno mleko, pa tudi karamelnno, jajčno, šokoladno... Naročila navaden jogurt ali pa limonovca, šokoladnega, jagodovega in... skratka, jogurt ti znajo tu pripraviti na šest načinov.

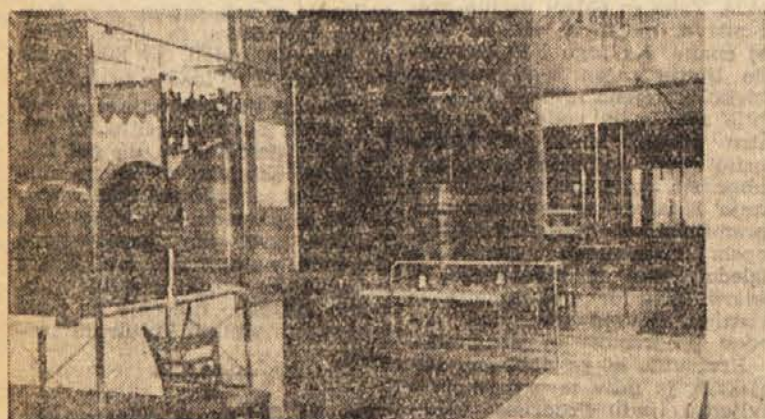
Jedi in pijače so razmeroma poceni. Nobena ni dražja od petdeset din. Tako stane steklenica jogurta (2 del) 15 din, skodelica mleka je še cenejša, za eno palačinko pa plačajo dvajset din.

TO JE SELE ZACETEK
Za zdaj imamo v Ljubljani samo dve pravi mlečni okrepčevalnici — eno na Trubarjevi, drugo na Miklošičevi cesti. Zdalj preureljajo lokal na Zaloški cesti. Upajo, da ga bodo lahko odprli že septembra.

Ker pa gre v vseh primerih za adaptacijo, so prostori tesni. To velja tako za kuhinjo kot za ostale prostore.

Kaže pa, da bomo v bližnji prihodnosti dobili v Ljubljani res pravo mlečno restavracijo, ki bo opremljena z vsemi potrebnimi napravami za pripravljanje mleka in mlečnih izdelkov in ki bo — česar o sedanjih okrepčevalnicah ne moremo reči — tudi dovolj prostorna.

V tem oziru smo šele na začetku poti. Ne bi bilo napačno, če bi skrb za takšne okrepčevalnice — ali kakor jih bomo že v prihodnje imenovali — prevzela tudi druge družbene organizacije — domlino, mladinska, Zveza prijateljev mladine in podobno. Za zdaj se zanje razen podjetja Ljubljanske mlekarne ki jih ustanavlja in vodi, zanima samo Rdeči križ. Takšna pomoč bi bila potrebna, saj gre za novo obliko družbene prehrane. In še več: za učinkovito sredstvo za boj proti alkoholizmu. J. S.

Pogled v muzej Nikole Tesle v Beogradu

svojo moč prepustiti izumitelju, ki je na njenih slapovih zgradil hidrocentrale s 15.000 KM.

Na včerajšnji dan — 10. julija 1856, pred 99 leti torej, se je rodil v majhni liški vasi Smiljan Nikola Tesla.

DETINSTVO IN USTVARJANJE

Zivljenje Nikole Tesle je bilo nenavadno. Bil je sin izobraženega duhovnika Milutina iz tedaj ugledne družine ter matere Djuke, nešolane, toda bistrice ženske. Ze od mladih nog se je moral boriti za življenje. Ze tako je bil šibkega zdravlja, pa je moral preboleti še dve hudi bolezni: malarijo in kolero. In ko so mislili, da je že po njem, je z močjo svoje volje okrevaj. Premagal je obe bolezni in še svojo šibkost.

Oče je menil, da bi bilo za Nikolo spricho njegovega šibkega zdravlja najbolje, če bi ga dali učit za duhovnika, ne pa, da bi študiral tehniko, ker je študij le-te prenaporen. Zato je bil odločno proti temu, da bi se Nikola posvetil elektrotehniko. Toda...

Se enkrat je bolezen mladega Nikolo privezala na posteljo. Ponovno se je moral boriti s smrtjo. Napadi kolere so bili čedalje hujši. Oče je prišel v sobo in nemočno gledal sina.

»Ozdravil bi, če bi mi dovolil študirati — elektrotehniko...« je šepetaje spregovoril bolnik.

Boječ se za življenje svojega sina, je oče vzkliknil:

»Nikola, ne smeš nas zapustiti. Inženir boš. Na najboljšo tehniško šolo na svetu te bom poslal in postal boš slaven inženir.«

Fant ni imel moči, da bi odgovoril, toda z nasmehom je pokazal, da je razumel, kaj pravi oče — in ozdravel.

Tegobe se potem niso več ponavljale v tej obliki, toda Tesla je moral biti kos drugim preizkušnjam. Za svoje prve izume se je moral boriti z neznanjem ljudi, nezaupanjem do novega in z drugimi težavami, da bi uresničil svoja odkritja, za katera je često žrtvoval vse svoje imetje in tvegal lastno življenje.

Svojo nadarjenost je Tesla pokazal že kot deček petih let. Tedaj je napravil majhno mlinsko kolo, kakršnega poprej še nikdar ni nihče videl. Ko je bil star devet let, je Tesla izdelal prvi »motor«. Dve paličici je povezal v obliki križa, na njihovih koncih pa je prilepil po štiri čmrlje. Le-ti so z zamahi svojih kril začeli obračati vso to napravo. To je bil prvi »motor« Nikole Tesle.

Kasneje v šoli je tudi izprizdal svoj veliki talent. Na pamet je reševal tudi najbolj zapletene matematične naloge, in sicer z neverjetno hitrostjo. Toda pravo delo je Tesla začel kot študent elektrotehnike v Gradcu. Tedaj se je že ukvarjal z mislijo, da bi napravil motor na izmenični tok. Zatrjevanje profesorja, da je kaj takega nemogoče napraviti, mu ni vzelo poguma. Ko je po študiju delal v Budimpešti, je to svojo zamisel leta 1882 izpopolnil. Toda moral jo je tudi uresničiti. Viem je odpotoval v Pariz, kjer so postali pozorni na njegovo talent, toda niti tu se mu ni posrečilo vzbuditi med ljudmi

uspeh pri prenosu energije iz hidrocentrale na Niagari v 40 km oddaljeno mesto Buffalo sta pomenila začetek povsem nove dobe. Sleherna centrala, sleherni stebel daljnovođa sta tudi zdaj zgrajena na načelih njegovega sistema.

Drugo področje njegovega izumiteljstva je bil visokofrekvenčni tok. Tesla je odkril skrivnost, kako je moč električno energijo prenašati do najbolj oddaljenih krajev brez žice — brezžično telegrafijo. Ustvaril je tudi sedanji radijski sistem in zasnoval sedanje metode radijskih prenosov. Izumil je tudi fluorescenčno razsvetljava.

Sprevod pred začetkom štehanja. Na čelu štehovski mojster, lanski zmagovalec, s svojo dečvo

Na polju zori žito, ječmen je že zlatorumen, iz kozolcev prijetno diši posušeno seno. Ob kresu nekako se že pokaže, kakšna bo letina. Deset dni so peli kosci in grabljice po ozarahl, rojahl in travnikih, rano so vstajali, pozno hodili spat. Seno je pospravljeno, na vrsto pride ječmen, nato rž, pšenica... Dela na kmetih ne zmanjka. Kljub vsemu pa so se pozno ob večerih fantje in dekleta pripravljali na štehanje, priljubljen star koroški narodni običaj, ki pa je močno razširjen že nekaj desetletij tudi po Kranjskem.

Nedelja popoldne. Sonce močno žge, soparica je v zraku, če-

Močan udarec s štehvancem po barigeli in kar dva obroča hkrati sta padla na tla

Štehanje v Klečah

prav je pred dobro uro nevihta osvežila zrak. Ljudi se je zbralo lepo število na trati, kjer je v zemljo zabiti štehb, to je debel kol, na katerem je povezana bariglica iz mehkega lesa, obita z devetimi leskovimi obroči. — Kmečka godba zaigra štehovski galop, v spreduv pridrejo mimo štehovci: štehovski mojster s svojo dečvo, ki nosi na cimastem krožniku liter vina in venec za zmagovalca, za njima pa jezdijo štehovci, njihove plesalke jim vodijo konje za uzdo. Vsi fantje iz konte in dekleta, ki bodo plesala rej, so oblečeni v narodne noše (gorenjske, ker koroških ni bilo moč dobiti). Po spreduv se začne tekmovalje. Stehovski mojster, to je lanski zmagovalec, razglasi pogoje: treba je zbiti bariglico, tekmovalce pa se ocenjuje po držji v zaletu, krepkih udarcih in učinku.

Votlo so odmevali udarci kopit, prvi jezdec je mimo, zgrešil je bariglico, ni udaril. Sledi mu drugi, krepko zavihiti štehvanc, celo debelo in šestdeset centimetrov dolgo železno palico z bunkastim ročajem, in udari po sodu, da se treščice razlete po gledalcih. — Zadaž stoji kmetje in ocenjujejo:

»Glej, Luco, kako prha! Dobra žival!«

»Najmočnejše udarce ima Klemenov!«

Tako za vložek: nekdaž je glede konj pomenilo štehanje

Korošcem v Ziljski dolini to, kar danes sprejem v rodovnik. Zmagovalčeva kobila je postala čislana in njen zarod dragocen. Pa tudi zmagovalec je postal važna oseba v vasi, so že tako napletli močje, da se je moral še isto leto poročiti. To je bilo pravilo, ki so ga izvajali tako dosledno, kot pravila konte (fantovske družine).

Ze petič dirjajo mimo štehva, le Pavelčekov je zbil prvi obranč. Gledalci so nemirni, izpodbujajo

vsak svojo simpatijo, napetost raste z vsakim krepkim udarcem po sodu. Prva doga se je vdala, ob štehvu spolzita na tla še dva obranč.

»Milan, daj!« izpodbudi nekdo mimoidočega. Plesalke so tiho in z iskječimi očmi zasleduje vsaka svojega fanta v želji, da bi zmagal. Ce bo... bo ona naslednje leto štehovska dečva in... tudi zanjo je včasih veljalo pravilo, da se mora poročiti še isto leto. Sedanji moderni čas s stanovanjskim gordijskim vozom in ostalimi predsodki je tudi ta stari običaj po svoje spreminjal: letošnji štehovski mojster in njegova dečva se lani kljub stari pravilom nista poročila.

Bariglico drži na štehvu še zadnji obroč. Tekmovalci so v devetem naskoku. Pavelčekov ima srečo: z udarcem je prebil obroč in sod se je sesul na tla. Gledalci ploskajo. Stehvanja še ni konec. V diru mora vseh dvajset tekmovalcev trikrat mimo mojstra. Ta meče obroče in jezdec mora obroč ujeti na štehvanc. Medtem

komisija ugotovi zmagovalca in mojster vrže zeleni venec Klemenovemu Vinku na štehvanc. Se razdelitev nagrad in vimo razdeli štehovska dečva.

Sedan pa pod lipo na rej! Ponosno so mlajši bratci odpeljali domov kobile, pokrite s pisanimi žablami in okrašene s cveticami. Gledalci so napravili velik krog, godba je zaigrala: najprej so plesali »Koračnico«, nato »Svadbena polka«, in nazadnje »Veliki rej«. Nekdaž so imela pravico za

prve« vsa samska dekleta, ki še niso imela otrok. Usahnila bi lipo, če bi pod njo zarajala prvi rej neupravičena. Odraslo dekletu ni smelo plesati prej na drugih ple-

»Milan, daj!« izpodbudi nekdo mimoidočega. Plesalke so tiho in z iskječimi očmi zasleduje vsaka svojega fanta v želji, da bi zmagal. Ce bo... bo ona naslednje leto štehovska dečva in... tudi zanjo je včasih veljalo pravilo, da se mora poročiti še isto leto. Sedanji moderni čas s stanovanjskim gordijskim vozom in ostalimi predsodki je tudi ta stari običaj po svoje spreminjal: letošnji štehovski mojster in njegova dečva se lani kljub stari pravilom nista poročila.

Po štehanju je bil rej pod lipo, okoli katerega so napravili gledalci velik krog

V diru je štehovce tako krepko udaril po sodu, da je za trenutek zadržal konja, ki se je postavil na zadnji nogi

sih, dokler ni bilo na prvem pod lipo.

Po plesu je bila veselica. Stehvanje prireja v Klečah vsako leto prosvetno društvo pri kmetijskih združenjih in posebne zasluge zanj imata Janez Snoj in Stane Kos. Letoš so se še celo potrudili, da bi v podrobnosti obnovili star običaj, zato so se dva meseca pripravljali pod strokovnim vodstvom. To je lepo, da se preteklost veže s sedanjostjo, saj iz nje črpamo sil. Slovenci pa imamo nekaj tako lepih narodnih običajev, da jih občudujemo tudi drugi narodi, zato je prav, da jih ne pozabimo. Jak.

IZNOVIH UREDB IN ODLOKOV

(Nadaljevanje z 2. strani)

c) gospodarske organizacije (industrijska podjetja, rejci, kmetijska posestva in druge gospodarske organizacije) za kritje svojih potreb za predelavo oziroma krmo živine;

d) kmetijske zadruge v svojem imenu in na svoj račun;

e) individualni potrošniki samo za potrebe svojega gospodarstva.

Zvezni državni tajnik za narodno gospodarstvo lahko predpiše natančnejše pogoje za nakup koruze, ječmena in ovsu ter izdelkov iz njih po individualnih potrošnikih.

Z nakupom merice z mlatilnice in mlinske merice od ječmena, ovsu in koruze se lahko ukvarjajo samo pooblaščenca podjetja iz odstavka 1 člena 1 te uredbe.

Člen 3

Pridelovalci lahko prodajajo svoje pridelke iz člena 1 te uredbe prosto na vsem ozemlju Jugoslavije.

Člen 4

S prodajo na debelo koruze, ječmena (običajnega in pivovarskega) in ovsu ter izdelkov iz njih se lahko ukvarjajo pooblaščenca podjetja in mlinci iz odstavka 1 in 3 člena 1 te uredbe, kakor tudi kmetijske zadruge.

Podjetje za promet z žitom, ki ga ustanovi okrajna zadruga zveza, lahko prosto prodaja na debelo koruze, ječmen (običajni in pivovarski) in ovsu samo, če izvirajo ti pridelki od kmetijskih združenj, članic iste okrajne zadruge zveze.

Podjetje za promet z žitom, ki ga ustanovi okrajna zadruga zveza, lahko kupuje koruze, ječmen (običajni in pivovarski) in ovsu od pooblaščenih gospodarskih organizacij samo za potrebe kmetijskih združenj, članic iste okrajne zadruge zveze.

Člen 5

Kmetijske zadruge lahko kupujejo pšenico, rž in soržico, koruze, ječmen (običajni in pivovarski) in ovsu (v nadaljnjem besedilu: žitarice) in izdelke iz njih neposredno od pridelovalcev samo na sedežu zadruge.

Pooblaščenca podjetja, mlinci in gospodarske organizacije iz členov 1 in 2 te uredbe lahko kupujejo žitarice in izdelke iz njih neposredno od pridelovalcev samo na področju, ki se sporazumno določi v okviru skupnosti podjetij za promet z žitaricami.

Ce ne pride do sporazuma skupnosti iz prejšnjega odstavka, izda končni odlok Zvezna uprava za prehrano.

Člen 6

Pooblaščenca podjetja in mlinci iz odstavkov 1 in 3 člena 1 te uredbe se obvezno včlanijo v skupnost podjetij za promet z žitaricami ljudske republike, na področju katere so njihovi sedeži.

V skupnost se obvezno včlanijo tudi večje gospodarske organizacije iz točke c člena 2 te uredbe, kakor tudi kmetijske zadruge in podjetja za promet z žitaricami, ki jih ustanovi okrajna zadruga zveza, če se ukvarjajo z odkupom oziroma s prodajo z smislu določb te uredbe.

Pojasnilo o tem, katere gospodarske organizacije, kmetijske zadruge in podjetja za promet z žitaricami, ki jih ustanovi okrajna zadruga zveza, se obvezno včlanijo v skupnost, bo dajala Zvezna uprava za prehrano po predhodnem mnenju skupnosti podjetij za promet z žitaricami.

Člen 7

Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta lahko določi pooblaščenca podjetjem in organizacijam iz te uredbe cene, po katerih bodo odkupovala žitarice od pridelovalcev, predpiše prodajne cene žitaric in njihovih izdelkov oziroma način, kako bodo ta podjetja določila prodajne cene, način pobiranja merice od mlatilnic in mlinov in določila dodatne tarife za prevoz žita.

Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta lahko pooblasti skupnosti podjetij za promet z žitaricami, da v sporazumu z njim določijo najvišje cene žitaric, po katerih bodo gospodarske organizacije iz te uredbe kupovale žitarice od pridelovalcev, kakor tudi prodajne cene žitaric in njihovih izdelkov na debelo.

Vse gospodarske organizacije iz te uredbe, pooblaščenca za nakup žitaric od pridelovalcev, se morajo držati cen, določenih v smislu tega člena.

Zvezna uprava za prehrano lahko v sporazumu z Odborom za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta lahko določi način mljetja žitaric.

Člen 8

Z denarno globo od 50.000 do 2 milijona din bo kaznovana za gospodarski prestopki gospodarska organizacija:

1. če brez pooblastila iz členov 1 in 2 te uredbe kupuje in

prodaja žitarice ali njihove izdelke;

2. če kupuje žitarice in njihove izdelke neposredno od pridelovalcev na področju podjetja, ki je sporazumno določeno v okviru skupnosti podjetij za promet z žitaricami, oziroma, ki ga določa zvezna uprava za prehrano.

Z denarno globo iz prejšnjega odstavka bo kaznovana tudi kmetijska zadruga, če kupuje žitarice ali njihove izdelke zunaj svojega sedeža.

Ce so s katerim izmed dejanj iz prejšnjih odstavkov povzročene zlasti hude posledice, bo gospodarska organizacija kaznovana z denarno globo od 200.000 do 5 milijonov din.

Za dejanja iz odstavkov 1 in 2 tega člena bo kaznovana tudi odgovorna oseba v gospodarski organizaciji z denarno globo od 10.000 do 100.000 din.

Člen 9

Svet za gospodarstvo ljudskega odbora okraja (mesta) lahko prepove gospodarski organizaciji iz členov 1 in 2 te uredbe za določen čas, da se ukvarja z nakupom žitaric in njihovih izdelkov neposredno od pridelovalcev, če se ne ravna po odloku pristojnega državnega organa ali organa skupnosti podjetij za promet z žitaricami, ki so v smislu določb te uredbe zunaj področja, ki ga je določila skupnost podjetij za promet z žitaricami oziroma zvezna uprava za prehrano.

Člen 10

Z denarno globo od 50.000 do 2 milijona din bodo kaznovani za gospodarski prestopki:

1. gospodarska organizacija, ki prekrši predpise o načinu

uredbo o zvišanju plač, nagrad učencev v gospodarstvu, invalidskih prejemkov, pokojnin, invalidnin in otroških doklad

I. Temeljne določbe

Člen 1

Zvišajo se plače delavcev in uslužbencev, nagrade učencem v gospodarstvu, minimalne plače delavcev in uslužbencev, zaposlenih v zadrugah in združnih organizacijah ter pri privatnih delodajalcih, kakor tudi invalidski prejemki, pokojnine, invalidnine in otroške doklade.

Člen 2

Zvišanje plač, nagrad učencev v gospodarstvu, invalidskih prejemkov, pokojnin in invalidnin znaša 500 din mesečno.

Otroška doklada se zviša po premožnjem stanju njenih uveljavljenih.

Člen 3

S to uredbo določeno zvišanje plač pripada delavcem in uslužbencem v stalnem delovnem razmerju.

Osebam v honorarnem razmerju se zviša plača samo, če je njihova zaposlitev stalnega značaja in če so zaposlene s polnim rednim delovnim časom.

Ena oseba lahko prejema zvišanje plače po določbah te uredbe samo na eni podlagi, osebe, ki prejemajo zvišanje invalidskih prejemkov, pokojnin ali invalidnin, pa ne morejo prejemati tudi zvišanja plač.

Člen 4

Zvišanje plač po določbah te uredbe sodi v osnovo za dajanje na podlagi socialnega zavarovanja iz vseh dodatkov, katerih višina se določa po plači.

Ce se vzame za podlago povprečne plače, izplačanih v določenem časovnem obdobju, se bo smatralo, da se je zvišana plača izplačevala v vsem tem obdobju.

II.

Zvišanje plač delavcem in uslužbencem, zaposlenih v državnih uradih in ustanovah.

Zvišanje plač delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij ter nagrad učencem v gospodarstvu

Člen 8

Po določilih te uredbe se zvišajo:

1. plače delavcev in uslužbencev, zaposlenih v podjetjih in obratih, ki se določijo po določbah uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, uredbe o plačah delavcev in uslužbencev železniških in transportnih podjetij ter uredbe o plačah delavcev in uslužbencev podjetij v sestavi skupnosti gospodarskih podjetij jugoslovanskih pošt, brezjava in telefona, in sicer z izplačilom doklade v znesku, določenem v čl. 2 te uredbe v skladu s časom, ki so ga prebili na delu;

2. plače delavcev in uslužbencev, zaposlenih v bankah, hranilnicah in državnem zavarovalnem zavodu, predpisane s čl. 4 uredbe o zvišanju in o plačah uslužbencev Narodne banke FLRJ in čl. 4 in 6 pravilnika o plačah in zvišanju uslužbencev državnega zavarovalnega zavoda;

3. najnižji zneski nagrad učencem

v mljetja, izdane v smislu odstavka 4 člena 7 te uredbe;

2. lastnik mlatilnice, meričnega mlina, mlina na vodo in stop, kakor tudi strojev za čiščenje žitaric, in sicer:

a) če ne proda določenemu pooblaščenemu podjetju vse pobrane merice v smislu določb odloka v obvezni prodaji merice z mlatilnice (Službeni list FLRJ št. 63/52) in določb navedbe o pobiranju merice (Službeni list FLRJ št. 26/53);

b) če ne vodi predpisanih in overjenih knjig o pobiranju merice ali če ne vključi v njih vseh omlačnih količin oziroma vseh zmlatitv količin ali če ne knjiži vse pobrane merice;

c) če ne obračuna pobrane in prodane merice z mlatilnice v 20 dneh po končani mlatitvi s svoje mlatilnice.

Člen 11

Določbe uredbe o podjetjih za promet z žitom in skupnostih podjetij za promet z žitom (Službeni list FLRJ št. 30/54), ki nasprotujejo določbam te uredbe, prenehajo veljati.

Člen 12

Ta uredba začne veljati z dnem objave v Službenem listu FLRJ.

II

Na podlagi člena 79 Ustavnega zakona, čl. 13 zakona o državnih uslužbencih, čl. 31 zakona o vojaških vojnih invalidih ter čl. 13 in 137 odstavka 1. zakona o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter njihovih družin izda Zvezni izvršni svet

Člen 5

Po določbah te uredbe se zvišajo:

1. temeljne plače uslužbencev zaposlenih v državnih uradih in ustanovah, predpisane s členoma 4 in 21 temeljne uredbe o zvišanju in plačah uslužbencev državnih organov, čl. 2 uredbe o zvišanju in plačah uslužbencev v prostveni in znanstveni službi, čl. 12 uredbe o zvišanju in plačah osebja v zdravstvenih ustanovah in čl. 1 uredbe o plačah zveznih državnih tajnikov in drugih vodilnih uslužbencev državnih organov;

2. plače delavcev, zaposlenih v državnih uradih in ustanovah, predpisane s čl. 1 uredbe o plačah delavcev, zaposlenih na gledaliških odrih in v delavnicah, in čl. 4 pravilnika o plačah šoferjev motornih vozil, zaposlenih v državnih uradih in ustanovah;

3. plače podoficerjev in vojaških uslužbencev, predpisane s čl. 4 in 9 uredbe o prejemkih vojaških oseb in temeljne plače oficirjev, predpisane s čl. 6 iste uredbe.

Člen 6

Zvišanje plač delavcev, zaposlenih v državnih uradih in ustanovah, določenih po času ali storitvi (čl. 11 in 13 uredbe o plačah delavcev, zaposlenih v državnih uradih in ustanovah in čl. 3 pravilnika o plačah delavcev, zaposlenih pri vzdrževanju čistoče prostorov v državnih uradih in ustanovah), se bo izplačevalo z izplačilom doklad v znesku, določenem v čl. 2 te uredbe v skladu s časom, prebitim na delu.

Člen 7

Izdatki za zvišanje plač se izplačujejo v breme predračuna urada ali ustanove oziroma v breme proračuna.

III

Zvišanje plač delavcev in uslužbencev v gospodarstvu, predpisani s čl. 2 uredbe o nagrajevanju učencev v gospodarstvu.

Člen 9

Izdatki za zvišanje plač delavcev in uslužbencev, zaposlenih v podjetjih in obratih, kakor tudi nagrade učencev v gospodarstvu teh organizacij sodijo v plače po čl. 31 uredbe o razdelitvi celotnega dohodka teh organizacij (Službeni list FLRJ, št. 54-54), v železniških transportnih podjetjih in podjetjih PTT prometa pa se zviša obračunski sklad plač za znesek teh izdatkov.

Izdatke za zvišanje plač delavcev in uslužbencev, zaposlenih v bankah in hranilnicah ter državnem zavarovalnem zavodu izplačujejo v breme proračuna teh organizacij.

Izdatki za zvišanje nagrade učencev v gospodarstvu, zaposlenih pri privatnih delodajalcih, se izplačujejo v breme dohodkov teh delodajalcev in sodijo v neobdavčene plače.

IV. ZVIŠANJE PLAČ DELAVCEV IN USLUŽBENCEV, ZAPOSLENIH V ZADRUGAH TER DELAVCEV IN USLUŽBENCEV PRI PRIVATNIH DELODAJALCIH

Člen 10

Najnižje plače, določene po določbah čl. 2 uredbe o plačah delavcev in uslužbencev v zadrugah in združnih organizacijah (Službeni list FLRJ, št. 20-52) in najnižje plače, določene po določbah čl. 2 in 9 uredbe o plačah delavcev in uslužbencev pri privatnih delodajalcih (Službeni list FLRJ, št. 16-52) se zvišajo za znesek, določen v čl. 2 te uredbe.

Člen 11

Izdatki za zvišanje plač delavcev in uslužbencev, zaposlenih pri privatnih delodajalcih, ki prejemajo na podlagi delovnega razmerja razen plače tudi hrano v naruri, nimajo pravice do zvišanja plače po določilih te uredbe.

Člen 12

Delavci in uslužbenci, ki so zaposleni pri privatnih delodajalcih, ki prejemajo na podlagi delovnega razmerja razen plače tudi hrano v naruri, nimajo pravice do zvišanja plače po določilih te uredbe.

V.

ZVIŠANJE INVALIDSKIH PREJEMKOV

Člen 12

Do zvišanja invalidskih prejemkov po določbah te uredbe imajo pravico:

1. uveljavljeni osebni in družinski invalidnine, ki prejemajo razen invalidnine tudi invalidsko doklado po določbah uredbe o invalidskih prejemkih (Službeni list FLRJ, št. 34-52 in 36-54);

2. vojaški vojni invalidi I. in II. skupine, ki niso v delovnem razmerju niti uveljavljeni pokojniki ali invalidnine nad 50% po predpisih o socialnem zavarovanju.

Glede izplačila invalidskih zvišanj po določbah te uredbe se bodo uporabljale določbe, ki se bodo nanašale na invalidsko doklado.

Člen 13

Izdatki za zvišanje invalidskih prejemkov se bodo izplačali v breme zveznega proračuna.

VI.

ZVIŠANJE POKOJNIN IN INVALIDNIN

Člen 14

Do zvišanja pokojnine oziroma invalidnine imajo pravico:

1. uveljavljeni osebni pokojnin in invalidnin III. skupine;

2. uveljavljeni odpravnici v smislu čl. 6 odstavka 2 uredbe o določanju in prevebi pokojnin in invalidnin (Službeni list FLRJ, št. 39-52), ki so jim priznane po določbah čl. 37 odst. 2 zakona o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter njihovih družin in točke 17 prvega navodila za njegovo uporabo;

3. uveljavljeni družinski pokojnin, če žive ločeno (čl. 75 zakona o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter njihovih družin), se povečani znesek pokojnine razdeli v skladu z deležem souveljavcev v družinski pokojnini.

Člen 15

Izdatki za zvišanje pokojnin oziroma invalidnin se izplačujejo iz sklada dolgoročnih zavarovanj.

VII.

ZVIŠANJE OTROSKE DOKLADE

Člen 16

Uveljavljeni otroške doklade imajo pravico do zvišanja otroške doklade po določbah te uredbe za vsakega otroka v enakem znesku.

Zvišanje otroške doklade je odvisno od uveljavljenega premoženjskega stanja in znaša po razpredelcih, določenih v čl. 7 uredbe o otroških dokladah (Službeni list FLRJ št. 48/51 s spremembami in dopolnitvami št. 59/52 in 29/53) 240, 200, 160, 110 in 60 din mesečno za vsakega otroka, ki mu gre otroška doklada.

Člen 17

Izdatki za zvišanje otroške doklade iz prejšnjega člena se izplačujejo iz sklada dolgoročnih zavarovanj, razen za zvišanje otroške doklade vojaških vojnih invalidov, ki bremenijo zvezni proračun.

VIII.

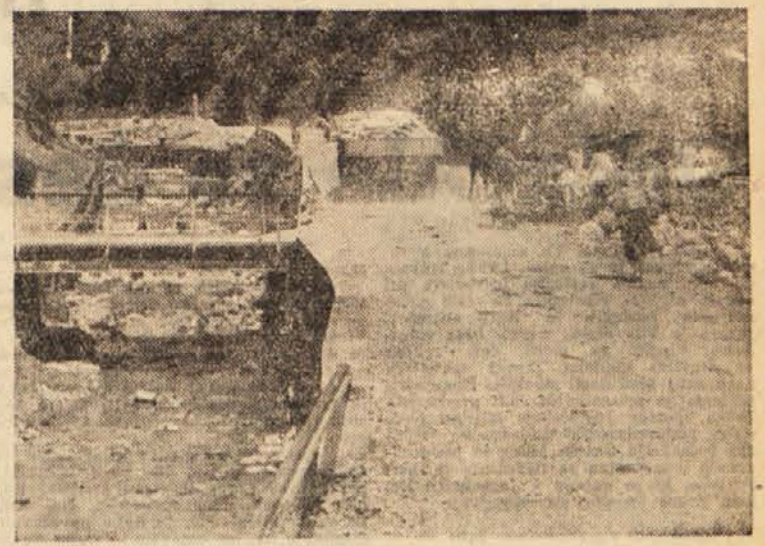
SKLEPNE DOLOČBE

Člen 18

Podrobnejše predpise o izpolnjevanju te uredbe in pojasnila v primeru potrebe izda državni tajnik za splošno upravo in proračun, glede plač delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, nagrad učencev v gospodarstvu ter delavcev in uslužbencev, zaposlenih v zadrugah in združnih organizacijah (poglavji III. in IV. te uredbe) izda zvezna komisija za plače v gospodarstvu, glede pokojnin, invalidnin in otroških doklad pa zvezni zavod za socialno zavarovanje.

Člen 19

Ta uredba začne veljati z dnem objave v Službenem listu FLRJ, uporabljala pa se bo od 1. julija 1955.

Rekonstrukcija glavne ceste v Hrasniku

CESTNI PROBLEMI v ozki hrasniški dolini

Hrasnik, 9. julija. — V ozki hrasniški dolini, ki se skoraj štiri kilometre dolga razteza od železniške postaje do premogovnika, zlepa ne bo zmanjkalo komunalnih vprašanj. Med glavno in skorajda eno najtežjih vprašanj šteje dobra in sodobno urejena komunikacijska žila skozi vso dolino. Železniška proga, ki je nekoč peljala po vsej dolini, je zaradi plazovnega pritiska na Riklov most uporabna samo še do mostu, ob apneničah kemične tovarne. Poglavito težo prometa in transporta nosi zlad cesta.

V zadnjem času posveča hrasniška komunalna prav taj cestni največ skrbi, da bi tako imela dolina vsaj dobro cestno pot. Zaradi pritiska plazov z obeh strani ceste pa so rekonstrukcijska dela na cestnišču izredno težka. Mestoma, kjer je pritisk zemeljskih plasti posebno kritičen, rekonstrukcijskih del sploh ni mogoče zastaviti tako, da bi si mogli obetati trajnejši uspeh. Rekonstrukcije v prejšnjih letih so namreč pokazale, da pritisk zemeljskih plasti najkasneje v petih letih deformira cestno trdnost.

Ker je malone vsa cesta potrebna temeljitejšega popravila, so se načrtno lotili rekonstrukcije. Doslej so rekonstruirali že nad pol kilometra, deloma ob Riklovem mostu, kjer so cesto celo prestavili in tako odstranili nevarni ovinek. V glavnem pa so trenutno v teku rekonstrukcijska dela na cesti v Zg. Hrasniku. Tu so tudi regulirali hudournu Bobenšico, s kaskadami uredili stru-

go ter s piloti utrdili njeno levo obrežje tik ob cesti. Hkrati z regulacijo Bobenšice pa z rekonstrukcijskimi deli razširjajo in utrjujejo cesto, ki bo na tem mestu poslej prav dobra, dovolj široka in varna.

Združitev okrajnih gasilskih zvez Gorica in Tolmin

Nova Gorica, 10. julija. — Dopoldne je bila v turističnem hotelu »Subotina« v Solkanu skupna konferenca ob združitvi okrajnih gasilskih zvez Gorica in Tolmin, ki ji je razen delegatov prisostvovalo tudi več članov iz obeh okrajev. V vseh dvanajstih središčih bodoških komun so že ustanovljene občinske gasilske zveze, ki bodo začele poslovati 1. septembra hkrati z vzpostavitvijo novega komunalnega sistema.

Za predsednika upravnega odbora nove Okrajne gasilske zveze Gorica je bil izvoljen tov. Franc Hvala, za poveljnika Rudi Rustja ter za tajnika tovariš Viktor Volk.

V Žužemberku so slovesno prekopali 103 borce NOB

Žužemberk, 10. julija. — Uvod v četno praznovanje občinskega praznika Žužemberka, ki bo v sredo, dne 13. julija je bil današnji slavnostni prekop pozemskih ostankov 103 borcev NOB. Dopoldne se je padlim borcem v dvorani Zdrušnega doma poklonila množica domačinov, popoldne pa se je zbral pred domom na 1500 ljudi iz Žužemberka in okolice. Novega mesta in drugih krajev. Po govornih krajevnih funkcionarjev so odkrili na steni doma marmorno ploščo v spomin žužemberškemu aktivu desetih skojevcev, ki so bili na pragu svobode izdani in zverženi poklani. Nato so naložili krste s padlimi borci na kamolice. Ob igranju žalnih koracnih ljubljanske vojaške godbe se je razvil s trga dolg soredov. Pogreb so se udeležili tudi dr. Jože Rus, predsednik Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ljudski poslanec Jože Borštnar, Vladimir Krivic, Tone Sušteršič, Franc Pirkovič, Ada Krivic, Avgust Jazbinšek, Viktor Zupančič, Stane Smid, podpolkovnik Franc Cvetan in številni okrajni in občinski predstavniki ljudske oblasti, organizacij in ustanov.

V Moravčah so odkrili spomenik padlim borecem

Moravče, 10. julija. Danes ob desetih so tu odkrili spomenik talem in padlim partizanom. Ob prisotnosti predstavnikov ZKS, Okrajnega odbora ZB in SZDL in nekaj nad-500 domačinov sta govorila Josta Ribič in Tomo Breje. Temu je sledil kratek kulturni program.

Delo kmetijske zadruge Dolsko

Marsikatera trda beseda pada sicer na račun dela kmetijske zadruge v Dolskem pri Senovem; vendar je hkrati opaziti napredek, ki je prav razveseljuj. Pred nekaj dnevi, na primer, je zadruga dobila novo mlatilnico. Z nje bodo odpadle velike skrbi v času mlajve, ko je bilo treba vsako leto nezamansko dolgo čakati, praden je vsak kmet prišel s svojim snopjem na vrsto.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo o zrebanju srečk 74. kola (Plan I)

Ki je bilo 10. julija v Šibeniku

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami

so zadele dobiček dinstev

850	10.000
369790	100.000
1	200
361	2.200
481	2.200
621	5.200
63711	60.200
163001	100.200
258371	100.200
272821	200.200

202	3.000
402	3.000
82312	80.000
281362	100.000
309772	100.000
491112	100.000

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

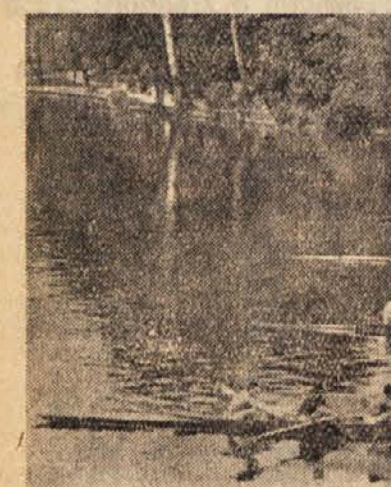
BLEJSKA REGATA

Odločale so desetinke sekunde

Bled, 10. julija. VI. mednarodna veslaška regata je za nami. Lahko trdimo, da tako uspešno prirediteljstva nisva še imeli. Nastopila je vrsta prazničnih domačin in tujih veslačev. Jezero je bilo danes mirno, brez valov, samo vzhajal je milih dež, vendar se številni gledalci zaradi zanimivih borb zanj niso dosti zmenili. Današnjim tekmarjem je prisostvoval tudi predsednik Zveze športov Jugoslavije Milijan Neorič, podpredsednik mednarodne veslaške federacije Gaston Mitež in podpredsednik ministrstva za fizikulturo in šport Poljske, ki se nahaja v jugoslavski gost gost Zveze športov Jugoslavije.

Točno ob napovedanem času so se začele borbe četvercev s krmarjem. V srednjem delu proge sta se menjavala na vodstvu Mornar in Crvena zvezda. V finišu pa se je popravil tudi italijanski četverec in zmagal za nekaj centimetrov pred Mornarjem in Crveno zvezdo.

Slovan (Bratislava) :
»Vojvodina« 3:0 (2:0)
»Rudar« : »Nova Gorica«
4:1 (2:0)
ATLETIKA
Svedska : Jugoslavija
56:49
Partizan - Crvena zvezda 76:82
Lokomotiva - BSK 83:68

Prizor z »Blejske regate«: izbirne tekme četvercev s krmarjem.

zdo, nato pa se je prevrnil — verjetno zaradi utrujenosti.
Po tekmovalni mladimi osmerci na 1000 m je prišla težko pričakovana točka — skif. Po tistem smo želeli, da se bo Vlastič odločil Berkutu. V začetku je naš skifist res vodil, pri 1000 metrih pa ga je Rus prehitel, prevzel vodstvo in zmagal za nekaj dolžin čolna. Vlastič je po tem neuspehu izjavil, da je namerno popustil in brnil moči za double-scull.
Tudi v četvercu brez krmarja se do zadnjega ni vedelo, kdo bo zmagoval. Skoraj vsa proga je vodil četverec Romunije pred šibeniško Krko, čim bolj pa je se bližal cilj, je Krka povečevala tempo in za las zmagala. Vendar se je Krka držala smola. Iz svoje proge (tretja) so zašli v romunsko (sesto), kjer sta čolna trčila skupaj. Romuni so zaradi tega vložili protest, o katerem bo nekoč razpravjal organizacijski odbor. Kljub temu pa je to velik uspeh šibeniških veslačev, ki so dokazali, da so med najboljšimi evropskimi četverci.

Za tem so nastopili mladinski četverci, kjer je bila ljubljanska Savina nepričakovano, toda zasluženo prva. Po tej točki na so št na drugi moški double-scull. Vsi so se spraševali, če bo Vlastič vsaj tokrat uspel. Videti je bilo, da bo. Res da so Rusi vodili 1800 m, pri tem pa sta Vlastič in Lučin povečala tempo zavestljivo, prehitela Rus in do 20 m pred ciljem vodila za 2 m, nato pa izgubila tekmo za 1 meter. Če to ni smola?

Na programu je bila spet zanimiva točka: skif za ženske. In spet presenečenje. Kot večerj je tudi danes triumfirala Avstrijka Sika nad evropsko prvakinjo Čumakovo. In to spet v finišu. V tej disciplini so Rusi pretrpeli edini poraz.

Eva Sika je na Bledu dvakrat premagala svojo glavno konkurentko

Uspelo tekmovalje gradbinec Slovenije

Celje, 10. julija. — Danes dopoldne je bilo v Celju zaključeno dnevno tradicionalno športno tekmovalje gradbinec Slovenije, ki ga je prireditelj SD Beton ob 5-letnici obstoja društva. Tekmovalja se je udeležilo več kot 400 tekmovalcev iz 15 gradbenih kolektivov.

V šahu je med 9 moštvi osvojil prvo mesto Konstruktor (Maribor) pred Tehniko (Ljubljana) in Pionirjem (Ajdovščina).

Pril streljanju je med 12 moštvi zmagalo moštvo Pionirja (Novo mesto).

PLAVANJE

Nov bazen v Novi Gorici
Pred dnevi so odprli v Novi Gorici plavalni bazen. Tako so dobili tudi ljubitelji vodnega športa na Primorskem ugodno pojoje za razvoju. Veliko zanimanje pa je vzbudil med primorsko mladino tudi nedavno zaključen tečaj skakalcev ZPK »Ljubljana«, ki je bil v propagandnem pogledu zelo uspešen. Za še večjo popularizacijo plavalnega športa pa bodo letošnje v Novi Gorici kar tri prvenstva in sicer: državno prvenstvo za mladince v skokih v vodo, mladinsko prvenstvo Slovenije v vaterpolu, ter republiško prvenstvo v plavanju za pripadnike društva »Partizan«. Upajmo, da bo novemu klubu s pomočjo Plavalne zveze Slovenije uspelo izvesti ta tekmovalja kar najboljše.

Za finale so nastopili še osmerci. Pričakovali smo glavno borbo med Rusi in Mornarjem, kar se je tudi zgodilo, pridružil pa se je še osmerci Romunije. V začetku sta sicer oba tuja čolna vodila. Mornar pa je v slovitim finišu prehitel najprej Romune, za Ruso pa mu je zmanjkalo metrov.

Kot smo že na začetku omenili, je letošnja blejska regata uspela v vsakem primeru; udeležili, lepih borbah in organizaciji (le-ta je bila, če izvenemeno nekatero malenkostne napake, odlična).

Rezultati:
članice: double-scull: Romunija 3:50,2, Poljska 3:50,3; skif: Sika (A) 3:50,5, Čumakova (SZ) 3:53,5, četverec s krmarjem: Romunija 4:42,9, Tamis (Pančevci) 5:47,8.

Moški: četverec s krmarjem: Sabino (I) 6:56,9, Mornar 6:57,0, Crvena zvezda 6:57,1, skif: Berkuto (SZ) 7:34,8, Vlastič 7:42,3, četverec brez krmarja: Krka 6:42,5, Romunija 6:42,6, double-scull: SZ 6:53,0, Mornar 6:54,0, osmerci: SZ 6:08,2, Mornar 6:11,7, Romunija 6:14,4.

Mladinci: četverec s krmarjem: Savica 3:55,8, Partizan 3:58,0, osmerci: Mornar 2:55,5, Jadran 2:57,5, Crvena zvezda 3:03,5.

Uspelo tekmovalje gradbinec Slovenije

Celje, 10. julija. — Danes dopoldne je bilo v Celju zaključeno dnevno tradicionalno športno tekmovalje gradbinec Slovenije, ki ga je prireditelj SD Beton ob 5-letnici obstoja društva. Tekmovalja se je udeležilo več kot 400 tekmovalcev iz 15 gradbenih kolektivov.

V šahu je med 9 moštvi osvojil prvo mesto Konstruktor (Maribor) pred Tehniko (Ljubljana) in Pionirjem (Ajdovščina).

Pril streljanju je med 12 moštvi zmagalo moštvo Pionirja (Novo mesto).

PLAVANJE

Nov bazen v Novi Gorici
Pred dnevi so odprli v Novi Gorici plavalni bazen. Tako so dobili tudi ljubitelji vodnega športa na Primorskem ugodno pojoje za razvoju. Veliko zanimanje pa je vzbudil med primorsko mladino tudi nedavno zaključen tečaj skakalcev ZPK »Ljubljana«, ki je bil v propagandnem pogledu zelo uspešen. Za še večjo popularizacijo plavalnega športa pa bodo letošnje v Novi Gorici kar tri prvenstva in sicer: državno prvenstvo za mladince v skokih v vodo, mladinsko prvenstvo Slovenije v vaterpolu, ter republiško prvenstvo v plavanju za pripadnike društva »Partizan«. Upajmo, da bo novemu klubu s pomočjo Plavalne zveze Slovenije uspelo izvesti ta tekmovalja kar najboljše.

Uspeli jahalni turnir

Ljubljana, 10. julija. Tudi Zveza za Konjski šport se je priključila praznovanju »10 let športa v svobodi«.

V okviru praznovanja je bil danes popoldne na stadionu ob Titovi cesti veliki jahalni turnir, ki ga je pod pokroviteljstvom polkovnika J. Sekirnika priredil klub za jahalni šport »Ljubljana«. V Ljubljani zelo redko prireditelj je privabila leokrog 1500 gledalcev, kar pa gre prav gotovo na račun deževnega vremena v začetku turnirja.

Na turnirju je sodelovalo 29 jahalcev iz jahalnih klubov »Ljubljana«, »Bežigrad«, »Borec« iz Maribora, »Lipica« ter jahalni državne ekipe, ekipe NM Beograd in ekipe beograjske garde.

V odmoru je jahač iz »Lipice« prikazal druzno jahanje.
Tehnični izidi: I. parkur »Ljubljana«; kategor. p (početni); 12 zaprek, višine do 110 cm, širine do 120 cm.

Sonja Müller na konju Zugor

MEDNARODNE MOTO-DIRKE V CELJU

Drago Regvar na drugem mestu

Celje, 10. julija. Na stadionu Svobode ob Mariborski cesti so bile danes popoldne mednarodne moto-dirke. Prireditev je organiziral avtomoto klub »Slavko Slančič« in si jo je ogledalo približno 4000 ljudi. Dirke so se začele ob 14.00. Prvo dirko je osvojil Drago Regvar (14 točk), drugi pa Avstrijec Alojz Strasser (13 točk).

ROKOMET

Nemčija svetovni prvak

Dortmund, 10. julija. (Tanjug). Z zmago nad Švico s 25:13 (1:7) je nemška reprezentanca osvojila svetovno rokometno prvenstvo.

»Tour de France«

Pariz, 10. julija. (Tanjug). V šestih etapah kolosarske tekme »Tour de France« od Namursa do Metzja (232 kilometrov) je zmagal Luksemburčan Kemp, ki je prevozil progo v času 6:41:07.

V skupini za njim so prišli Quentin, Molneris, Anzil in Billietti (vsi Francija) v času 6:41:15. V oplovnem plasmanu vodi zdaj Francez Antoine Rolland.

BOKS

Branik — »Maribor« 9:11

Okrog 200 gledalcev si je v soboto ogledalo prijateljski boksaški dvoboj »Maribor« in Branika. Dvoboj se je končal s presenetljivo zmago »Maribor« 11:9.

Najzanimivejša borba je bila v lahki kategoriji med Hehtolom (Branik) in Vikičtem. Sodniki so prisdili zmago

predpisan čas 1:40,8 — Debeljak J., konj Murgaš (»Borec«, Maribor) 0 točk, čas 1:38,8; Sonja Müller, konj Zubor (»Olimpia«); 3 točke, čas 1:08,5.

II. parkur kobliarna »Lipica«: kategor. I (lahki); 12 zaprek višine do 120 cm, širine do 150 cm, predpisan čas 1:24 — V. Stanko, konj Tuzla — »Lipica«; 0 točk, čas 1:18; M. Cimprman, konj Pupa, »Ljubljana«; 4 točke, čas 1:14.

III. parkur: »Deset let konjskega športa v svobodi«; kategor. »S« (srednja); 14 zaprek višine do 120 cm, širine do 150 cm, predpisan čas 1:28,7 — Gabor Tapa, konj »Bielidica«, državna ekipa; 0 točk, čas 1:22; kap. M. Jelevič, konj »Jupiter«, državna ekipa; 0 točk, čas 1:13.

IV. parkur: »Konjišča zveza Slovenije«; kategor. »Prehodi iz srednje težko«; 16 zaprek višine do 130 cm, širine do 180 cm, predpisan čas 1:40,5 — B. Kliška, konj Adoetar, garda Beograd; 3,75 točk, čas 1:47; kapetan J. Lovič, državna ekipa; 8 točk, čas 1:38.

Ker se je turnir valed slabega vremena pričel z zakasnitvijo, bo jutri ob petih popoldne ponovitev celotnega programa.

STRELSTVO

SD Diopter osvojil pokal

Ljubljana, 10. julija. Danes je bilo na strelišču na Dolenjski cesti zaključeno okrajno prvenstvo Ljubljane v streljanju. Prvenstva se je udeležilo 256 strelcev, od katerih so jih je 73 uvrstilo v republiško prvenstvo. Tekmovalje je zelo ovrzelo slabo vreme, na tudi municija ni bila optimalna. Zato tudi v tekmovalju za vojaško puško niso bili doseženi pričakovani rezultati. Po zaključku tekmovalje je bila na strelišču podelitev prehodnega pokala za vojaško puško, katerega je prejela strelska družina Diopter, ter številnih plaket in diplom.

Rezultati: pionirji (račna puška): Reholj (Diopter) 241, Burja (Franc Vidmar) 240, Zajc (Pugled) 228; članice (malokalibrska puška): Dimic (Diopter) 270, Flis (Olimpia) 257, Staršičar (DSNZ) 253; člani — vojaška puška: Umek (DSNZ) 150, Ponišič (Olimpia) 145, Dimic (Diopter) 145, Planinc (Diopter) 134, vojaška puška: Rems (Olimpia) 237, Vrbinca (Diopter) 231, Planinc (Diopter) 229; moštva: Diopter I, 1088, Olimpia 1088, Diopter II, 959, DSNZ 882 krogov.

KEGLJANJE

Slovenski reprezentanti v Šoštanju

Šoštanj, 10. julija. Včeraj so v Šoštanju pred velikim številom gledalcev nastopili v okviru priprav za svetovno prvenstvo najboljših slovenskih kegljačev. Tudi na tem tekmovalju je bil spet najboljši Martelanc iz Kranja, ki je z rezultatom 859 kegljev potrdil, da je trenutno najboljši igralec v državi. Razen njega je bil dober tudi Vanovšek iz Celja, ki je podrl 831 kegljev, za njim pa Starc iz Kranja 828, Likovnik (Ljubljana) 820 in Gomelj (Branik — Maribor) 792.

MOTOCIKLI

Slovenski reprezentanti v Šoštanju

Šoštanj, 10. julija. Včeraj so v Šoštanju pred velikim številom gledalcev nastopili v okviru priprav za svetovno prvenstvo najboljših slovenskih kegljačev. Tudi na tem tekmovalju je bil spet najboljši Martelanc iz Kranja, ki je z rezultatom 859 kegljev potrdil, da je trenutno najboljši igralec v državi. Razen njega je bil dober tudi Vanovšek iz Celja, ki je podrl 831 kegljev, za njim pa Starc iz Kranja 828, Likovnik (Ljubljana) 820 in Gomelj (Branik — Maribor) 792.

Atletika doma in po svetu

Kot po navadi

Ljubljana, 10. julija. — Republiško prvenstvo mladinc v atletiki je bilo danes dopoldne na stadionu »Ljubljana«. Kot po navadi tudi danes ni bilo med ljubljanskimi zanimanja za atletiko in se je okoli tekalšča zbralo le nekaj gledalcev. Tekmovalja se je udeležilo 35 atletinj, in sicer iz Maribora, Celja, Kovečja in Ljubljane. Ljubljanski Odred je postal na prvenstvo le dve tekmovalki, kar je vsakek graje vredno.

V nekaterih disciplinah so bili doseženi zelo dobri rezultati. Najboljši tekmovalci sta bili Untersteierlerja iz Maribora in Skrijančeva iz Ljubljane. Prva je prepričljivo zmagala z dobrim rezultatom v teku na 60 in 100 m, druga pa v metu krogle in koplja. Pohvaliti moramo tudi lep napredek atletin »Ljubljane«.

Rezultati: 60 m — Untersteier (Maribor) 7,3, Prišavec (Ljubljana) 8,1, Lubej (Maribor) 8,4; 100 m — Untersteier (Maribor) 13,0, Lešnik (Branik) 13,9, Debeljak (Ljubljana) 14,0; 80 m zapreke — Sumak (Kladivar) 14,0, Debeljak (Ljubljana) 14,2, Kuntarič (Ljubljana) 15,6; 600 m — Kovac (Odred) 1:54,6, Hercog (Branik) 1:56,0, Eichmeier (Kladivar) 1:57,0; kroglja — Skrijanc (Odred) 11,37, Ergan (Svoboda) 11,01, Zadravec (Branik) 10,64; disk — Zadravec (Branik) 23,58, Kozina (Kovečje) 26,53, Topolovec (Branik) 26,44; daljina — Lubej (Maribor) 4,65, Nedelkovič (Maribor) 4,47, Baldirev (Branik) 4,42; višina — Sumak (Kladivar) 1,40, Javornik (Branik) 1,40, Skrijanc (Odred) 1,36; 4 × 60 m — Maribor 33,2, Kladivar 36,0; 4 × 100 m — Maribor 54,0, Ljubljana 53,6, Branik 57,9.

Organizacija tekmovalj, ki je bila v rokah AK »Ljubljana«, je bila dobra.

Prvenstvo Slovenije za mlajše mladince

Maribor, 10. julija. Danes je bilo v Mariboru atletsko prvenstvo Slovenije za mlajše mladince. V 18 disciplinah je nastopilo 135 mladih tekmovalcev iz Ljubljane, Celja, Kovečja, Murske Sobote, Kranja in Maribora.

Evropska prvakinja Čumakova (SZ)

NOGOMET

Battafogo v Pragi

Praga, 10. jul. (CTK). Brazileki nogometni klub Battafogo je premagal v Pragi pred kakimi 40.000 gledalci Dinamo z 1:0 (0:0). Tekma je bila odigrana pod žarometi.

Rezultati zmagovalcev

100 m (17 tekmovalcev): Solarevič (S) 11,4, 100 m ovire (4): Lešek (K) 15,9, 300 m ovire (5): Bolko (B) 42,9, 300 m (11): Ledinek (K) 38,7, 2000 m (2): Replič (S) 6:16,0, 1000 m (16): Lorber (K) 2:44,0, višina (10): Jezernik (M) 173, daljina (14): Lešek (K) 900, troskok: Bolko (B) 12,02, palica (6): Lešek (K) 340, kroglja (14): Čihar (PK) 14,77, krogle (10): Kastelic (O) 56,58, disk (15): Dimec (K) 41,66, kladivo (7): Ledinek (M) 48,55, 4 × 100 (6) Kladivar 48,5.

Prvenstvu je prisostvovalo približno 300 gledalcev. Organizacija je bila dobra.

Ameriški atleti bi radi obiskali Jugoslavijo

Helinski, 10. jul. (Tanjug). Ameriški atleti, ki te dni sodelujejo na razpisnih tekmovaljih na Finskem, so namreč zveznemu trenerju izrazili željo, da bi konec julija nastopili v Jugoslaviji. Ob tej priložnosti bi v našo državo vtegnili priiti tudi znameniti ameriški trener Ken Doharty, ki se prav tako trenutno mudi na Finskem. Med amerišskimi atleti, ki bi prišli v Jugoslavijo, so Blair (300 metrov — 20,8), Kurtny (800 m — 1:47,0), Simon (1500 m — 3:46,4), Lanot (skok v daljavo — 8,01).

Nasi na turneji po Finski

Helinski, 10. jul. (Tanjug). Po dvehoboj z Zahodno Nemčijo in Norveško je skupna naših atletov pod vodstvom zveznega trenerja Dragana

VESTI IN DOGODKI

Festival športne mladine v Rotterdamu

Rotterdam, 10. jul. V Rotterdamu je bil končan mednarodni festival športne mladine pod nazivom »Gimnastika«, na katerem so sodelovale različne skupine iz Belgije, Danske, Anglije, Egipta, Finske, Avstrije, Portugalske, Švedske, Posarija, Islandije, Nemčije, Holandske in Jugoslavije.

našo državo je zastopalo 22 tekmovalcev Instituta za telesno vzgojo v Beogradu.

TENIS

Pričakovani rezultati

Bastad, 8. jul. (Router). V četrtfinalu mednarodnega teniskega turnirja v Bastadu (Švedska) so bili doseženi naslednji rezultati: Seixas (ZDA) — Stockenberg (Švedska) 6:1, 6:4, 6:2, Richardson (ZDA) — Nielsen (Danska) 6:3, 8:6, 6:4, Davidson (Švedska) — Morea (Argentinska) 6:4, 1:6, 4:6, 6:4, 6:2.

VI. ZVEZNO JADRALSKO TEKMOVANJE

Vodi Božidar Komac

Prijedor, 10. jul. Naposled so imeli jadralci ugodno vreme. Izmed 19 tekmovalcev jih je na II. etapi Zagreb — Prijedor (105,3 km) prispelo na cilj devet. Tekmovalje pa je bilo vseeno dokaj težavno in so samo najbolj izkušeni tekmovalci prispeli na cilj. Najboljši čas je dosegel Zvonimir Arian s povprečno hitrostjo 74,55 km na ur.

Rezultati II. etape: Zvonimir Rujan 1090 točk, Božidar Komac 949,79, Vasa Stepanović 822,96, Ferdo Pusič 849,17, Phillip Wills (Anglija) 775,73, Franjo Mordej 767,20, Jože Mrak

Ponesrečen poizkus Pirija

London, 10. jul. (Tanjug). Britanskemu atletu Gordonu Piriju se ni posrečil poizkus, da bi izboljšal zvezni rekord v teku na tri milje. Dosegel je čas 14:16,4. Svetovni rekord v osem Vladimir Kuo (SZ) s časom 13:26,4.

Vaditeljski tečaj celjskih telovadec

Okrajna zveza TVD »Partizan« Celje je priredila v odmorakem kraju Povilju pri Novem Vinodolu tečaj za vaditelje in vaditeljice. Pri članih udeležba ni bila najboljša, članice pa so se tečajna udeležila poistočevino. Videti je, da so sploh ženski oddelki v celjskem okraju bolj marljivo kot moški. Zato bo treba slednjim posvetiti več pozornosti.

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR

X. kolo: Bertok — Krivec 1:0

(42), Puc — Grosek remi (37), Milič — Witkowski prek., Pirc — Vidmar remi (20), Karaklažič — Persitz 1:0 (37), Padevski — Bogdanovič remi (40), Kieninger — Gabrovšek prek., Stahlberg — Paoli remi (38), Udovičič — Robertsch prek.

Stanje po X. kolu: Pirc, Stahlberg, Karaklažič 6,5, Witkowski 6 (1), Gabrovšek 5,5 (1), Bertok 5,5 itd.

»Tour de France«

Pariz, 10. julija. (Tanjug). V šestih etapah kolosarske tekme »Tour de France« od Namursa do Metzja (232 kilometrov) je zmagal Luksemburčan Kemp, ki je prevozil progo v času 6:41:07.

V skupini za njim so prišli Quentin, Molneris, Anzil in Billietti (vsi Francija) v času 6:41:15. V oplovnem plasmanu vodi zdaj Francez Antoine Rolland.

BOKS

Branik — »Maribor« 9:11

Okrog 200 gledalcev si je v soboto ogledalo prijateljski boksaški dvoboj »Maribor« in Branika. Dvoboj se je končal s presenetljivo zmago »Maribor« 11:9.

Najzanimivejša borba je bila v lahki kategoriji med Hehtolom (Branik) in Vikičtem. Sodniki so prisdili zmago

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR DESETLETNICE OSVobodITVE

SPET TRIJE V VODSTVU

koristili, sta se nasprotnika zedinila za delitev točke.

Krivec — Milič 6:1 (41), Milič je proti Krivicu začel s holandsko obrambo in dosegel manjše prednosti. Pozneje je Krivic uspelo položiti nekoliko izboljšati, ker pa v nadaljevanju ni zbral najboljših potez, je pričel v slabšo konotivno. V časovni stiski je bel preel figuru ter po nekaj brezuspešnih poizkusih podpisal predajo.

Witkowski — Persitz 1:0 (43), Črni je igral Pirčovo obrambo proti belemu premalo podjetno. Witkowski je podvrzel močan napad na kraljevem krilu in osvojil dva kmeta. Po zamenjavi dam je lahko uveljavil svojo premoč in zmagal.

Stanje na lestvici: Pirc, Stahlberg, Witkowski 6, Gabrovšek, Karaklažič 5,5, Kieninger, Robertsch, Milič 5, Grosek, Bertok, Puc 4,5, Padevski, Udovičič, ing. Vidmar 4, Bogdanovič, Persitz 3,5, Krivec 2,5, dr. Paoli 2 točki.

Dr. Paoli — Udovičič 1:0 (58), V siciljanski partiji se je bel dobro znašel in v napadu osvojil kmeta. Udovičič je v 20. potezi zabel s protinapadom v kraljevem krilu. Vendar je bel pridobil prednost krepko držal in ob prekinitvi stal pred zmago, ki jo je dosegel v 58. potezi.

Robertsch — Kieninger remi (22), Avstrijski in nemški predstavnik na turnirju sta v španski otvoritvi začela v smirni vodu. Po zamenjavi lahkih figur je nastal na zahovneli položaji, ki nobenemu ni nudil posebnih izgledov.

Gabrovšek — Padevski 1:0 (43), V angleški otvoritvi je letošnji prvak Slovenije kmalu potislil črna, v obrambo ter osvojil kmeta. Bolgarski prvak je za prvih 20 potez porabil 2 uri časa, vendar ni mogel ubraniti izgube še drugega kmeta. Po prekinitvi se je pokazalo, da je Gabrovšek kvvertiral najboljšo potezo, ki mu je po dveh potezah prinesla pomembno zmago.

Bogdanovič — Pirc 6:1 (34), Pirc je v siciljanski

DNEVNE NOVICE

Drevi, v ponedeljek, 11. julija ob 20.30 bo v Križankah premiera opere M. P. Musorgskega »Hovanščina«. Opera SNG Ljubljana s sodelovanjem zboru in orkestra Slovenske filharmonije. Dirigent: Bogo Leskovic. Režiser: Hinko Leskovic. Velja tudi za permanentne vstopnice in v primeru uprizoritve na prostem tudi za abonmaja A in B. V primeru koncertantne »Hovanščine« v Unionu pa velja za vse permanentne vstopnice in za abonma A. Vstopnice so še na razpolago pri festivalni blagajni. Ljubljanci si s pozornostjo ogledujejo v »Putnikovi« izložbi na Titovi cesti in v izložbi »Slovenijaspore« edinstveno monumentalne scene slike, ki prikazujejo veličastno vnanjo sliko te predstave. Vstopnice so še na razpolago pri festivalni blagajni v Križankah. Prva repriza »Hovanščine« bo v sredo, dne 13. julija v Križankah. V primeru slabega vremena bo koncertantna »Hovanščina« v Unionu.

Jutri, v torek, 12. julija, ob 20.30 bo v Križankah II. večer opernih arij. Dirigent: Demetrijski Zebre. Solisti: N. Vidmar, N. Puttar, J. Gostič, T. Neralič in Vl. Ružjak. Velja tudi za abonma A. Rezervirane vstopnice dvignite najkasneje danes do 12. ure pri festivalni blagajni, sicer zapadejo. V primeru slabega vremena bo koncert v Slovenski filharmoniji.

V četrtek, 14. julija, ob 20.30 bo v Križankah sklepna prireditev III. ljubljanskega festivala. Nastopi »Tanece« iz Skopja.

Udeležencem anketiranja prehrane v Prekmurju! Predujem dvignite od 12. julija dalje v računovodstvu centralnega higienskega zavoda. Zbor za odhod 13. julija ob 10. uri pred CHZ.

RADIO LJUBLJANA

DNEVNI SPORED ZA PONEDELJEK, DNE 11. JULIJA 1955

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 Lohok spored izvaja Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbecka - 7.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 7.30 Cicibanom - dober dan! - 7.45-8.00 15 minut v valčkovem ritmu - 12.00 Znani pevci poljo zabavne melodije - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Kmetijski nasveti - ing. Rado Sturm: Kako izkoristimo zgodnje sadje - 13.10 Spored orkestralne glasbe - 14.30 Novi filmi - 14.40 Slovenske narodne pesni pojeta Marja Gorenc-Gavzoda in Jože Gašperšič, s harmoniko spremlja A. Staniko. - 15.15 Zeteli ste - poslušajte! - 16.00 Utrinki iz literature - Stanislav Metek: Poslednje noči - 16.20 Iz slovenske glasbene literature: Primož Ramovš: Scherzo za klavir in orkester - Janez Matičič: Simfonija v e-molu - 17.15 Plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Na straži: Sovražniku ni uspelo - 18.15 L. van Beethoven: 32 variacij v c-molu - F. Chopin: Balada št. 2 - F. Chopin: Fantazija v f-molu - 18.45 Radijska univerza - ing. Stane Rojček: Kdo je izumitelj radia - 19.00 Zabavna glasba - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 30 minut južnih ritmov - 20.30 Kulturni pregled - 20.45 Simfonični koncert Radia Ljubljana: Bruno Biełinski: Koncert za klarinet in godalni orkester - Marjan Lipovšek: Simfonija za veliki orkester - 22.15-23.00 Domači ansambli v plesnem ritmu - 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA - TITOVA 50

OGLEJTE SI I. TURISTIČNO RAZSTAVO OD 2. DO 14. JULIJA 1955

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA

Ponedeljek, 11. jul.: lekarna »Močje«, Meljska cesta 2.
Torek, 12. jun.: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.
Sreda, 13. jul.: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.
Od 9. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, izdane letga dne ali noči.
Lekarna »Center« je odprta neprekinjeno od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 12. jul.: ob 20: Mascagni: Cavaleria rusticana;
Rimski Korsakov: Serezhada.
Gostuje Valerija Heybačova. Izven. Zaključek operne sezone.

ŠOLA ZA VOZAČE MOTORNIH VOZIL RAZPISUJE

NATEČAJ

za sprejem učencev v I. razred za šolsko leto 1955/56

POGOJI ZA SPREJEM SO NASLEDNJI:

- dokončani 4 razredi gimnazije (s ali brez nižjega tečajnega izpita, končana osemletka ali industrijska šola kovinske stroke, kar je treba izkazati s priloženo ali diplomoi);
 - izpolnjenih 16 do 22 let starosti, dokaz je izpis iz rojstne knjige.
- RAZEN ZGORNJIH DOKUMENTOV JE TREBA PROSNJI PRILOŽITI SE:**
- lastoročno napisana življenjepis;
 - zdravniško »spricvalo«, izdano od zdravniške komisije, o dnevah in telesnih sposobnostih za upravljanje motornega vozila (Ur. list FLR št. 28/53);
 - pisano izjavo staršev ali skrbnikov, potrjeno od krajevnih oblasti, s katero dovoljujejo vpis v šolo in da se zavezujejo povrniti nastalo škodo v primeru malomarnega odnosa do šolskega premoženja.
- Prošenj z nepopolnimi dokumenti ne bomo upoštevali.
- Solanje traja dve leti. Na koncu šolanja učencev polaga izpit za kvalificiranega vozača motornih vozil v stroki cestnega prometa.
- Učenci se vzdržujejo sami, tisti, ki imajo do tega pravico, pa uporabljajo otroški dodatek. Pri šoli je internat.
- Prošnje, kolkovane s 40 din, tu je vršunana tudi mestna taksa, in s gori naštetimi dokumenti, je treba izročiti osebno ali po pošti najkasneje do 1. septembra na naslov: Škola za vozače motornih vozila, Ulica Cara Dušana 262 - Zemun, Začetek šolskega leta 15. septembra. Vsak kandidat bo obveščen o izidu natečaja.

KINO »PARTIZAN«: francoski film:

»Ljubimca iz Toleda«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

KINO »UDARNIK«: francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

LETNI KINO »SOLA«: jugoslovanski film: »Dečlica in hrast«. Tednik. Predstava ob 20.45.

BORCEM XII. SNOUB

Obveščamo vse bivše borce XII. SNOUB, da bo dne 4. septembra 1955 v Mokronogu - kraju, kjer je bila leta 1943 brigada ustanovljena - zbor te brigade. Da bi bila organizacija in izvedba zbora čim uspešnejša in udeležba polnoštevilna, pozivamo vse bivše borce XII. brigade, da čimprej, a najkasneje do 31. julija t. l. sporoče sledeče podatke: Ime in ime, od kdaj pa kdaj je bil v brigadi in v kateri ediciji, sedanjí naslov in ali se namerava udeležiti zbora brigade v Mokronogu. Sporočila pošiljajte na: Stab XII. SNOUB - Ljubljana, Gosposvetska cesta 2, tel. 21-901. Prav tako prosimo sorodnike in znance borcev, padlih v tej brigadi, da sporoče na isti naslov ime in primerek ter kdaj in kje je padel.

Bivši borci, udeležite se polnoštevilno prvega zbora XII. brigade! - Pripravilni odbor.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

LJUBLJANA, Titova 50
Zabavne prireditve v okviru I. turistične razstave

Torek, 12. julija ob 21. uri: Opereta Janka Gregorca »Melodije srca«. Premiera.

Četrtek, 14. julija ob 21. uri: Opereta Janka Gregorca »Melodije srca«.

Prireditve so v »pokritem prireditvenem prostoru« Gospodarskega razstavišča ob vsakem vremenu.

Vstopnice so v prodaji pri blagajni »Gospodarskega razstavišča« vsak dan od 12. ure dalje. Bralce in obiskovalce razstave opozarjamo na novi program televizijskega prenosa na I. turistični razstavi. Nastopa priznani žongler Zeljko Grosskopf.

Vse obiskovalce razstave vabimo, da si ogledajo filme o športu in turizmu, katere predvajamo vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 19. ure v kino dvorani razstavišča. Vstop prost.

Ob zaključku I. turistične razstave v Ljubljani bodo izrebrani lepi in praktični dobitki! Moško kolo znamke »Rog« in več drugih dobitkov, ki so jih dali na razpolago Tovarna koles Rog, Veleblagovnica NA-MA, Tovarna bonbonov »Sumi« in drugi, čaka srečnega dobitnika. To ste lahko tudi vi, zato pridite in si oglejte zanimivo razstavo!

DROBNI OGLASI

PRODAMO kompletno centralo za foto-smerni tok Dinamo Siemens Schuckert Tupe G. M. 17 C 37 kW, 220 voltov, 123 amperov, 1250 TYP, plošča motorjena 10-14 ks. Forenta, milin Bret, pošta Kranj, Slovenija. 1290 VEC TRGOVSKIH LOKALOV, večjih in manjših, v centru Beograda, Kneza Mihailova - Cika Ljubina 7 prodaja lastnik, uslužnostni telefon št. 43-899. 17705

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški film

»Julij Cezar«

Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Louis Calhern, Marlon Brando, James Mason in Greer Garson. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

Skrivnost Indijanke

Brez tednika. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30. Ob 10. uri je mašinska isteka filma. V glavni vlogi Kirk Douglas in Elizabeth Threlk. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje, za mašinsko pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«: ameriški film:

»Podkupnina«. Tednik samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavnih vlogah: Robert Taylor in Ava Gardner.

KINO »VIC«: ameriški barvni film: »Poženi Joe«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: Red Skelton in Sally Forrest.

KINO »SOCA«: sovjetski barvni film: »Moštri ruskega baleta«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: G. S. Ulanova in N. M. Dudinskarja. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 15 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: ameriški film: »Podkupnina«. Tednik. Predstava ob 20.45.

Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: italijanski film: »Oni iz sanj«. Predstava ob 20. Pro-

daja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE »RADIO«: angleški barvni film: »Doktor v hiši«. Predstavi ob 18 in 20.

LETNI KINO: angleški barvni film: »Doktor v hiši«. Predstava ob 20.30.

CELJE »UNION«: Zaprt.

»DOM«: jugoslovanski film: »Ona dva«. Predstava ob 18.15 v Letnem kinu ob 20.30. V primeru slabega vremena bo zadnja predstava ob 20.15 v dvorani.

KRANJ »STORZIC«: ameriški film: »Usodna ljubezen«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

LETNI KINO »PARTIZAN«: premiera italijanskega filma: »Na konici meča«. Predstava ob 20.30.

KINO »SISKA«

Jugoslovanski film

POT MIRU

maršala Tita v Indiji in Burmi. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes. Jutri ameriški film: »RIMSKE POCITNICE«.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film

»BERLINSKA ZGODBA«

V glavni vlogi: James Mason, Claire Bloom in Hildegard Neff. Predstavi ob 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 17. ure dalje. - Danes zadnjikrat.

Podjetje »Vino-Koper« - Koper

razpisuje

za »Obrat Corrado«

destilerija in proizvodnja likerjev in žganih pijač, Koper

mesto poslovodje-komercialista

mesto tehničnega vodje in

mesto računovodje

Ponudbe z opisom dosežanj službovanja poslati do 20. julija 1955 na naslov »VINO-KOPER«, Koper.

2519

Potrošniki celuloida

za potrebe glede celuloida, z oznako količine in oblike, se nujno obrnite na podjetje

»MILAN BLAGOJEVIČ«

LUČANI

1274

Podjetje »TELEKOMUNIKACIJE« Ljubljana-Pržanj sprejme v službo

takoj: več elektrotehnikov ali inženirjev, strojnih tehnikov ali inženirjev, tehnikov kemije, absolvente srednje ekonomske šole ali administrativne šole in gradbenega tehnika.

Interesenti naj se javijo osebno ali pošljejo pisemne ponudbe na upravo podjetja.

2494

Pomoč v nesreči vam nudi nezgodno zavarovanje, ki ga je deležen naročnik »Ljudske pravice«

Hotel VICKI BAUM

ROMAN Šangaj

tla. Stekel je. Tekel sicer ni več tako hitro kakor prvokrat, tek pa je le. Pokleknil je, da bi bil bliže darila, in celo fantič, ki je nalival čaj, je obstal in ogledoval voziček. Tekel je v krogu, vozil počasneje in se ustavil.

»Stoji,« je dejal Saileong.
»Treba ga je samo znova naviti, pa bo spet tekel,« je dejal Lung Yen. »Saj ni nič posebnega, samo skromna pozornost, ki sem jo izkazal sinu.«

Saileong je bil od presenečenja pozabil zahvaliti se očetu. Da pa je pokleknil na tla in ogledoval darilo z očitno zamaknenostjo, to je Lungu Yenu zadostovalo. Deček je navil avtomobilček in res je voziček ubogljivo tek, čeprav počasi in samo nekaj časa.

»Ves dan sem ga nosil s seboj, morda je truden,« je menil Lung Yen. Toda Saileong je brž odgovoril: »Saj je kriva samo vzmet; lahko jo ukrim čvrsteje.« Obrnil je voziček, pokleknil k njemu in se lotil neznanega mehanizma, ko da se je vse življenje igral s takšnim vozičkom.

Lung Yen ga je gledal smeje in z velikim občudovanjem. Iznenada pa se je otroku zmrčil obraz. Vstal je in postavil avtomobilček na mizo. »Saj bi si bil lahko mislil,« je dejal. »Japonsko. Japonski izvirček.«

Lung Yen ni razumel nenadnega ogorčenja in »zaničevanja« na otrokovem obrazu. Dvignil je avtomobilček, ga obrisal z dragim svilnenim rokavom, dihnil vanj in ga znova obrisal. Potem je pomolil bleščečo igračo sinu, toda Saileong je ni sprejel.

»Zakaj si to kupil, oče?« je vprašal in stisnil roke v žep kratkih skavtskih hlač, ko da jih hoče obvarovati dotika z avtomobilčkom. Nič več ni bil podoben otroku, marveč razkačenemu, razdraženemu odraslemu človeku. Lung Yen je razmišljal o odgovoru. Zakaj si to kupil, oče? Ker sem ti hotel napraviti veliko veselje, bi bil lahko rekel. Ker je bilo najlepše, kar sem našel v tem mestu. Ker te, neznanega sina, ljubim ko luč svojih oči. Toda vsega tega ni izgovoril in tudi besed za to ne bi bil našel. Namesto tega je rekel strogo: »Ni vpludno, sinko, grdo ravnati z darilom.«

»Ti govoriš, ko da ne bi vedel, da smo zapleteni v vojno z Japonsko,« je vzkliknil Saileong. »Na vseh zidovih lahko to bereš, v vsakem časniku je natiskano, že več let se borimo za to: bojkotirajte Japonsko! Ne kupujte japonskega blaga! Kje so bile tvoje oči, tvoj razum, tvoj značaj, ko si kupil to reč? Ljudje, kakršni si ti, v svoji brezbrilnosti uničujejo Kitajsko.«

Lung Yen je osuplo poslušal svojega razjarjenega sina. Razumel je samo polovico, dovolj, da se mu je vse zmešalo. Lahko bi bil priznal, da ne zna brati in da o vseh teh rečeh ničesar ne razume, pa ga je bilo sram. Z drhtečimi rokami je pobral avtomobilček in ga skušal naviti, toda vijak se ni premaknil.

»Kaj ne maraš tega vozička?« je vprašal maione ponižno. Saileongove oči so zalile solze srda.

»Ne, nočem ga, oče,« je rekel tiho. »Nočem ga, ničesar japonskega nočem.«

Po mnenju strokovnjakov

SEDANJE BRUHANJE ETNE NI NEVARNO

Etna, eden redkih še delujočih evropskih ognjenikov, je začela prejšnjo soboto znova bruhati. V sredo je postalo bruhanje tako močno, da so prestrašeni prebivalci Vzhodne Sicilije pričakovali, da se bo žareča lava zdaj zdaj razlila po pobočju. Ognjeni steber, ki se je dvignil iz žrela, je dosegel v sredo višino 700 metrov. Ponoč je bila okolica daleč naokrog grozljivo razsvetljena. V ogrožene kraje so poslali policijo, da bi pomagala ljudem, če bi se lava razlila.

Pred začetkom bruhanja je v ognjeniku štiri dni močno bobnelo. Poznavalci ognjenikov so mirili prebivalstvo in mu zagotavljali, da se ni treba bati. Etna namreč izbruhne običajno vsako leto enkrat. V zadnjih desetletjih pa ni bilo nevarno nobeno njeno bruhanje. Zadnje močno bruhanje je bilo leta 1928, najhujše v novjšem času pa leta 1693. Takrat je bilo blizu 60.000 človeških žrtev.

Ognjeni steber žarečega kamenja Prejšnjo soboto zvečer je bobnenje naraslo. Prebivalci krajev v okolici ognjenika so hitro pripravili vse potrebno za morebitno izselitev. V noči od sobote na nedeljo pa je začel ognjenik bruhati. Iz severozahodnega žrela je bruhnil cele potoke lave. Lava je

bruhnila iz žrela do 150 metrov visoko, potem pa je padala nazaj. Le nekaj žarečih kamnov se je zavalilo po pobočju, ne da bi kjerkoli povzročili škodo.

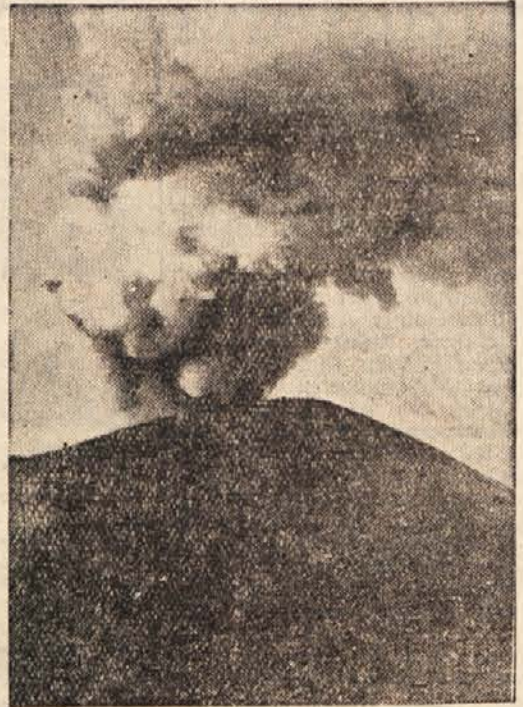
V nedeljo zvečer so se valili iz žrela samo še manjši oblaki dima. Okoli Etna je bilo že spet vse mirno. Pozneje pa je začel ognjenik znova močneje bruhati. Po več podzemskih eksplozijah je nastal nov izbruh. Ognjeni steber je dosegel višino 300 metrov. Žareča lava se je začela vvaliti čez rob žrela. Vrh ognjenika je zastri oblak rdečkastega dima, ki je bil čedalje gostejši.

Bruhanje se je v ponedeljek nadaljevalo med bobnenimi podzemskimi eksplozijami v presledkih po dve do tri sekunde. Eksplozije so spremljali do 180 metrov visoki ognjeni curki lave, ki so brizgali iz enega izmed žrel pod vrhom. Večina žareče lave pa je padala nazaj v kipeče žrelo. Le nekaj je je steklo po pobočju. Strokovnjaki nenehoma opazujejo bruhanje Etna, da bi po potrebi pravočasno opozorili pre-

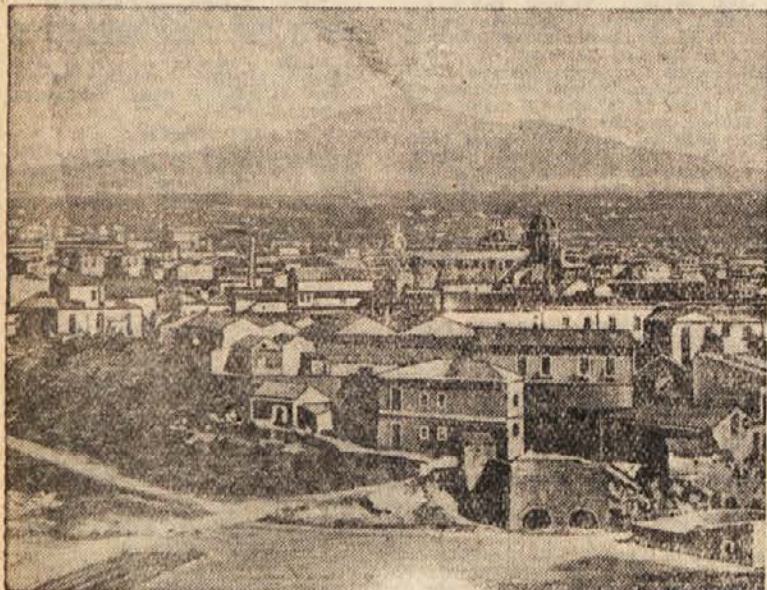
bivalce krajev ob njenem vzhodu, če bi grozil hujši izbruh.

Velika prilačnost za tujski promet

Žareči vrh Etna in ognjene oblake nad njim je videti daleč naokrog. Po vsaki podzemski eksploziji bruhne iz žrel nekaj več lave. Od nedelje se vali ozek tok lave po pobočju. Ker se lava kmalu strdi, za zdaj še ni nevarna. Odkar se je razširila vest o novem bruhanju Etna, je prihitelo na Sicilijo na tisoče obiskovalcev Italije, da bi videli ta naravni prizor. Ponoč je videti žarečo Etno daleč naokrog. Strokovnjaki menijo, da sedanje bruhanje ni nevarno in da bo ponehalo, ne da bi povzročilo večjo škodo. Ljudje v okolici pa jim nič kaj ne verjamejo in so že pripravljene, da bi v primeru večje nevarnosti zbežali. Sami so postavili okrog ognjenika opazovalce, da bi jih pravočasno opozorili, da je treba bežati.

Etna bruha

Mesto Catanija, vzdolž Etna

Sleparije newyorških taksijev

Nenadni pregled newyorških taksijev je pokazal, da so šoferji približno tretjino števec naravnali tako, da so lahko zahtevali večjo voznino. Policija je pregledala 698 števec in od teh je bilo 238 naravnanih tako, da so pokazali več kilometrov kakor so jih taksiji v resnici prevozili. Lastnikom taksijev s »posebno hitrimi« urami, so vzeli dovoljenja in jih ovsadili.

ZAJCI SE ŽE SPET MNOŽE

Silno razburjenje, ki je nastalo zaradi njih v Franciji leta 1952, se je poleglo

Francoski lovci in sladokusci, industrija kozuhovine in klobukov, trgovine z orožjem in tudi stari profesor Delille so spet zadovoljni. Komisija strokovnjakov je namreč razglasila, da je tako imenovana zajčja kuga (miksomatoza) sicer močno razredčila zajce, da jih pa ni povsem iztrebila. V Bretagni, v okrajih Cantal in Haute-Loire v Vogezih, ob Doubu, Meurthi in Moseli so ugotovili nova zajčja naselja. Najbrž so postali zajci imuni proti kugi in iz njih so se razvili novi rodovi, ki se zdaj množe tako hitro, kakor se pač množe zajci.

Veliko razburjenje se je začelo v Franciji zaradi zajcev leta 1952, ko je naročil 80 let stari profesor Armond Delille iz Avstralije zloglasni virus miksomatoze, da bi zatrl zajce na svojem posestvu pri Chartresu. Profesor je dosegel večji uspeh, kakor ga je pričakoval. Kuga se je hipoma razširila ne samo po vsej Franciji,

marveč je zajela tudi sosedne dežele, vstevši tudi Nemčijo. Pojavila se je celo v Veliki Britaniji. V Evropi je poginilo na stotisoče zajcev. Lovci in industrija kozuhovine so preklinjali starega profesora in naposled se je moral lani jeseni zagovarjati celo pred sodiščem. Po dolgem razpravljanju pa je sodišče izjavilo, da za ta primer ni pristojno.

Toda zajci so konec koncev vendarle zmagali. Razen imuniti, ki so jo delno razvili sami v sebi, so jim pomagali tudi ljudje. Nekaj zajcev so cepili s cepivom, ki so ga dobili iz Avstralije, in

pokazalo se je, da pomaga cepivo tudi v naslednjem rodu. Razen tega so uvozili v Francijo posebno ameriško vrsto zajcev, ki so proti zajčji kugi imuni. Lani jeseni so izpustili v francoske gozdove prve ameriške zajce. Upali so, da se bodo križali z domačimi in da bodo potem tudi domači imuni. Ta poskus pa se ni obnesel.

Milijonsko mesto Mexico City se pogreza

Središče mesta bodo morali že v prihodnjih 30 letih izprazniti

Mexico City ima 3,5 milijona prebivalcev in vsi že precej dolgo vedo, da se njitovo mesto pogreza. Ljudje so se polagoma privadili misli na to, da zdaj so strokovnjaki izračunali, da bo treba poslovno središče mesta izprazniti že v prihodnjih 30 letih. Merjenja so namreč pokazala, da se površinsko središče mesta vsako leto od 30 do 45 cm, ker rečna sluga, v kateri so zgradili središče tega velikega mesta, ne more

več kljubovati teži velikanskih poslopij, zgrajenih v zadnjih desetih letih.

Najprej so mislili, da je povzročil pogrezanje mesta odtok velikih količin talne vode. Potem so skušali zgraditi pod mestom nove plavajoče temelje, in sicer tako, da so znova napeljali v rečno strugo vodo, da bi se tla spet »napela«. S temi poizkusi pa niso dosegli zaželenega uspeha. Tla so se še zmeraj pogrezala. Na mnogih poslopijih sredi mesta so nastale razpoke. Razpoke so bile čedalje večje. Nekatere starejše hiše so se jele nagibati. Mnoge so zdaj že podobne poševnemu stolpu v Pizi.

Edini izhod bo menda res v izpraznitvi mestnega središča. Pristojne oblasti se že ukvarjajo s širokopoteznimi načrti. Okrog mestnega središča nameravajo zgraditi v krogu nove okraje. Tam so tla vulkanska in po mnenju strokovnjakov bodo vzdržala slaherno obtežitev. V tridesetih letih naj bi nastalo na tem področju deset predmestij po 50.000 prebivalcev, kolikor jih ima zdaj središče tega milijonskega mesta. Arhitekti so že pripravili načrte za zgraditev deset novih predmestij. Zgradili jih bodo v skla-

du s sodobnimi potrebami mestnega življenja. Nova predmestja bodo povezana s širokimi avtomobilskimi cestami. Mexico City bo potem veliko obrobno naselje s praznim središčem.

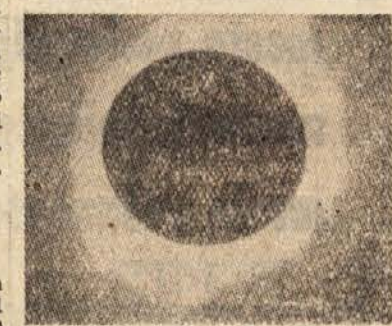
PLAVŽ JE RAZNESLO

V ladjedelnici San Giorgio pri Genovi je zahtevala eksplozija metana pet človeških žrtev, najmanj 40 delavcev pa je bilo poškodovanih. Nesreča je nastala, ko je začel obratovati nov plavž na pogon z metanom. Eksplozija je bila tako močna, da so se porušile vse stene ladjedelnice in da je bilo poškodovanih celo več hiš v bližnjem okolju. Takoj po eksploziji je nastal v ladjedelnici velik požar, ki se je hitro širil. Več delavcev se je komaj rešilo, da jih niso zajeli plameni.

Oslajeni Nil

V Hawandiehu, kakih 20 km južno od Kaira, se je razpočil tank, v katerem je bilo 11.000 ton sladkorne melase. Melasa je pritekla v potokih v 11 hiš in zalila več hektarov z ječmenom in bombažem posejanega polja. Ve-

čina melase je naposled odtokla v Nil. Gasilci in osebe sladkorne rafinerije so morali delati vso noč, da so rešili hiše in ljudi sladke poplave.

Popolni sončni mrk je fotografiral Hans Arperx, švicarski amater, ki ima majhen observatorij na Manili

Nemci na Annapurni

Na področju Himalaje se mudi več alpmističnih odprav, ki hočejo priplezati na vrh posameznih še nepremaganih himalajskih orjakov. Nemška odprava pod vodstvom münchenskega trgovca Heinza Steinmetza je priplezala na vrh 7300 m visoke Annapurne, ki pa jo je že več let prej premagal francoska odprava. Vodja te odprave je v brzojavi sporočil, da je dosegel vrh Annapurne 30. maja ob 17.30. Spremljala sta ga študent matematike Jürgen Wallenkamp in nürnberški inženir Harold Biller. Plezanje je bilo zelo naporno in plezalci so morali na ledenikih postaviti še tri posebna taborišča. Annapurno so naskakovali 16 dni, sestopali pa so z opremo vred tri dni.

Nov komet

Dunajska univerzitetna zvezdarna je sporočila, da je znani opazovalec kometov Mrkos z Lomniškega vrha v visokih Tatrah 12. junija zvečer odkril v ozvezdju Kočijaža bleščeč komet, ki ima tudi daljši rep. Zaradi neugodnega vremena so lahko zvezdoslovci dunajske univerzitetne zvezdarne opazili ta nizko nad severnim obzorjem žareči komet in ga fotografirali šele 1. julija ponoči.

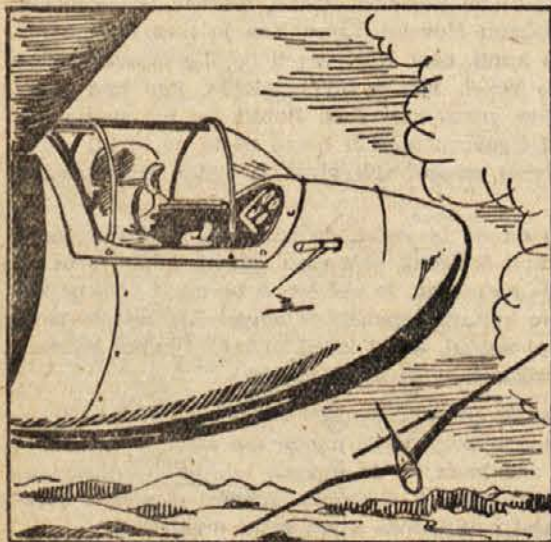
ZA DOBRU LTO

»...vaša naloga je predvsem stenografirati, kar vam bom narokoval, skrbeti za telefon, sprejemati obiskovalce in ogibati se motitve.«

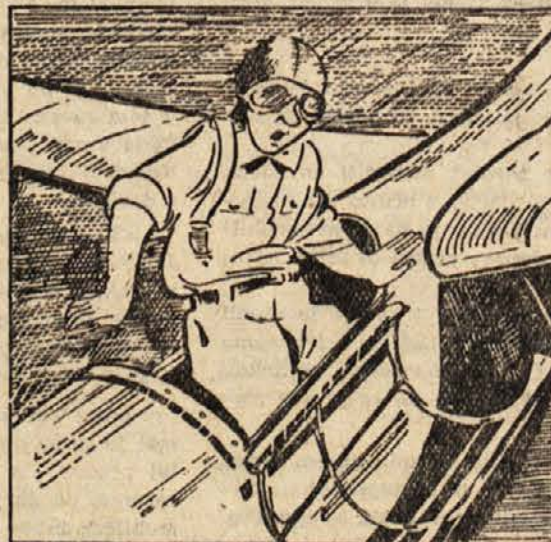
»Tako, dušica, samo še trenutek potrpi!«

RAZPELI SO PERUTI

PISE IN RIŠE: MILAN MAVER

9. Zvečer Peter dolgo ni mogel zaspati. Nemirno se je premetaval po postelji in ko se je končno pogreznil v težak spanec, je že držal v rokah krmilno palčko. Sedel je v belem letalu in se neprestano dvigal. Daleč spodaj je krožil Janez. Skušal ga je dohiteti, toda Janezovo letalo se zaradi fizike ni hotelo dvigniti. Trmoglavje je padalo vedno globlje. Že je drselo tik nad Savo. »Pazi, utoniš boš!« je zavpil Peter in se pogljal za njim navzdol. Toda bilo je prepozno.

10. Janez je že izgubil v valovih. Zelena voda se je zapanila in zgrnila nad njim. Peter se je bliskovito spuščal. Žvižganje vetra se je spreminilo v zamolkito grmenje. Skušal je izravnati letalo in pristati na bregu, a ga ni več ubogalo. Drvelo je vedno hitreje proti Savi. Videl je, kako zeleni vrtnici rastejo in se mu počastno približujejo. S poslednjimi močmi je odpol vezel, krepko sunil pokrov in se pogljal iz kabine. Zagrnila ga je tema. Potem je padal, padal...

11. Bumi! Priletel je na nekaj trdega. Telo je spreletela topa bolečina, da je zastokal. »Sedaj sem mrtev,« je pomislil in odprl oči. Ležal je poleg postelje. Skozi odprto okno so se zvedavo vsipali topli sončni žarki. Šele sedaj je Peter zaslišal nestrpno žvižganje s ceste. Skobncal se je na nego in pomolil glavo skozi okno. Mora jim povedati, da je mrtev in naj ga puste pri miru. »Pravkar sem se ubil,« se je žalostno nakremžil, ko je spodaj zagledal Janeza in Marka.

12. Fanta sta bušnila v smeh. »Alo, gremo!« so je čez čas zresnil Janez. »Ob devotih moramo biti na aerodromu, ubijoš se lahko kdaj pozneje!« Peter je še malo okleval, potem je smuknil v hlače. V kuhinji je mimogrede popil kavo in že so vsi trije koračili proti aerodromu. Bil je krasen pomladni dan. Sonce je prijetno grelo, v zraku nobene saplice. Zavili so s pršno ceste med njive in travnike. Preterno so se prišli za rama in urezali tisto: »Visoko, visoko pod nebom...«